

ZF

UNIVERZA V LJUBLJANI
Zdravstvena fakulteta

UVAJANJE PRISTOPA NA RAZISKOVANJU UTEMELJENEGA KURIKULA

Od poroda do prvih 6 mesecev
življenja dojenčka

Ljubljana, 2024

Uvajanje pristopa na raziskovanju utemeljenega kurikula - od poroda do prvih 6 mesecev življenja dojenčka.

Avtorice: dr. Metka Skubic, Tita Stanek Zidarič, Lucija Šerjak, dr. Anita Jug Došler

Založila in izdala: Univerza v Ljubljani, Zdravstvena fakulteta, Zdravstvena pot 5, Ljubljana

Lektoriranje: Jana Lavtižar

Oblikovanje: Marjanca Lapajne

Publikacija je dostopna v PDF-formatu na spletni strani:

<https://www.zf.uni-lj.si/images/stories/datoteke/Zalozba/Uvajanje.pdf>

Za delo velja licenca Creative Commons. Priznanje avtorstva-
nekomercialno-deljenje pod enakimi pogoji.

Gradivo je nastalo v okviru projekta Univerze v Ljubljani s področja uvajanja pristopov na raziskovanju utemeljenega kurikula v okviru ukrepa A. I. 1 RSF – »Oblikovanje podpornega sistema in mehanizmov ter izvedba pilotnih primerov izvajanja študijskega procesa osredinjenega na študente«, ki ga sofinancira Univerza v Ljubljani.

Ljubljana, 2024

PREDGOVOR

Babištvo je znanost, ki zajema preplet starodavnih modrosti in sodobnih znanosti, in je ključno za zagotavljanje varnih in izpopolnjujočih porodnih zgodb žensk po vsem svetu. Za napredovanje babištva kot znanstvenega in strokovnega področja je nujno, da izobražujemo raziskovalno pismene študente, ki si bodo prizadevali za vseživljenjsko izobraževanje, katerega temelj sta raziskovanje in na dokazih temelječa praksa.

Gradivo pred vami je vodnik, namenjen uvajanju raziskovanja v visokošolski študijski program Babištvo. V uvodu pojasnimo, kaj pomeni na raziskovanju utemeljen kurikulum, opredelimo na raziskovanju in poizvedovanju temelječe učenje in podrobneje opišemo uporabo učenja z raziskovanjem na področju babištva. Podrobneje se posvetimo kvantitativni in kvalitativni paradigmi raziskovanja ter predstavimo na dokazih temelječe babištvo. Tako zastavljeno izobraževanje in delo s študenti sta osnova za premostitev vrzeli med teorijo in prakso, hkrati pa študente opremita s spretnostmi in znanjem, ki so nujni za izvajanje kakovostnega ter z dokazi in raziskavami podprtega babištva. Gradivo bo uporabno tako za učitelje in praktike kot tudi za študente, saj spodbuja kulturo raziskovanja in nenehnega izboljševanja na področju izobraževanja babic.

Želimo, da gradivo pripomore k bolj sodobnemu, v prihodnje izzive usmerjenemu izobraževanju nove generacije babic, ki niso le vešče umetnosti in znanosti svojega poklica, temveč tudi predane načelom na raziskavah temelječe prakse in vseživljenjskega učenja.

Študentom želimo omogočiti, da razvijajo sposobnosti ustvarjalnega razmišljanja in snovanja idej že med študijskim procesom ter jih podpirati pri različnih oblikah aktivnega, kritičnega in analitičnega poizvedovanja, raziskovanja in razmišljanja, tako v skupinah kot samostojno.

Znanstvenoraziskovalno delo in vseživljenjsko izobraževanje sta izhodišči za razvijanje, nadgrajevanje in uvajanje sprememb na področju babištva, kar bo pripomoglo k uvedbi celostne babiške obravnave v prakso.

Avtorice

KAZALO VSEBINE

UVOD	1
1 Na raziskovanju utemeljen kurikulum	2
2 Učenje z raziskovanjem – izhodišče za razvijanje znanstvenoraziskovalnega dela na področju babištva	6
2.1 Značilnosti učenja z raziskovanjem	7
Koraki ali faze raziskave	8
Veščine raziskovanja	12
Učitelj v procesu učenja z raziskovanjem	12
2.2 Učenje z raziskovanjem v babištvu	15
Posebnosti učenja z raziskovanjem v babištvu	16
Organizacija učenja z raziskovanjem v babištvu	17
Prednosti in pasti učenja z raziskovanjem v babištvu	19
3 Raziskovanje v babištvu	20
3.1 Pomen analize potreb v babištvu	20
3.2 Kvantitativna in kvalitativna paradigma	21
3.3 Kvalitativna metoda raziskovanja: intervju	24
Izvedba intervjuja	26
Transkripcija in analiza intervjuja	28
3.4 Kvantitativna metoda raziskovanja: vprašalnik	29
Oblikovanje svojega vprašalnika	30
Prevajanje in validacija vprašalnika	32
4 Z dokazi podprto babištvo	34
4.1 Na dokazih temelječa praksa v babištvu	34
4.2 Kritično razmišljanje v babištvu	37
5 Literatura in viri	38
6 Priloge	43
Priloga 1: Koraki učenja z raziskovanjem 1	43
Priloga 2: Uvajanje na raziskovanju utemeljenega kurikula 1	44
Priloga 3: Koraki učenja z raziskovanjem 2	45
Priloga 4: Uvajanje na raziskovanju utemeljenega kurikula 2	46
Priloga 5: Koraki učenja z raziskovanjem 3	47
Priloga 6: Uvajanje na raziskovanju utemeljenega kurikula 4	48
Priloga 7: Kvantitativni raziskovalni dizajn	49
Priloga 8: Kvalitativni raziskovalni dizajn	50
Priloga 9: Priprava intervjuja	51
Priloga 10: Navodila za intervju	54
Priloga 11: Obveščeno soglasje	55
Priloga 12: Izobraževalne kartice	56
Priloga 13: Koraki kritičnega razmišljanja	57
Priloga 14: Shema prevajanja in validacije vprašalnika	58
Priloga 15: Refleksija izvedbe na raziskovanju utemeljenega učenja v babištvu za študenta	59
Priloga 17: Vabilo na mednarodni strokovni posvet	60

UVOD

Na raziskovanju utemeljen kurikulum poudarja vpeljavo raziskovanja kot izjemno pomembno večino v celotnem študijskem procesu babištva. Potreba po vključitvi raziskovanja v študijski proces je velika, saj ne prispeva le k razvoju študentov in prakse, temveč tudi babiške stroke.

Z vključevanjem ugotovitev raziskav v babiško prakso lahko babice izboljšajo kakovost obravnave nosečnic, porodnic, novorojenčkov in žensk ter družin po porodu. Vključevanje v raziskovalno delo krepi kulturo stalnega poklicnega razvoja med bobicami. Spodbuja jih k iskanju novih informacij, kritičnemu vrednotenju obstoječih praks in prispevanju k rasti stroke. Ta zavezanost vseživljenjskemu učenju je ključna za ohranjanje usposobljenosti. Prek raziskovalnega dela in učenja se krepijo tudi spretnosti kritičnega mišljenja in reševanja problemov. Babice, ki se ukvarjajo z raziskovanjem, se pogosteje sprašujejo o obstoječih praksah, iščejo odgovore na klinične dileme ter prispevajo k širitvi in krepitvi znanja na svojem področju.

Na raziskovanju in poizvedovanju temelječe učenje prispeva tudi k razvoju novih učnih načrtov in metod poučevanja. Zagotavlja, da so izobraževalni programi usklajeni z najnovejšimi dokazi in da se bodoče babice pripravljajo na zagotavljanje visokokakovostne oskrbe, ki temelji na dokazih.

Če povzamemo, na raziskovanju utemeljen kurikulum in učenje z raziskovanjem torej omogočata tako študentom babištva kot tudi visokošolskim učiteljem in diplomantom babištva, da so v stiku z najnovejšimi spoznanji stroke ter jih spretno in zavestno vključujejo v celostno babiško obravnavo tako v času študija kot tudi kasneje v poklicni karieri. Zato bomo v naslednjih poglavjih natančneje opisali, kaj zajema na raziskovanju utemeljen kurikulum, katere so glavne značilnosti učenja z raziskovanjem in poizvedovanjem, kaj raziskovanje v babištvu obsega in kako ga izvajati ter kako na podlagi raziskovanja nastaja na dokazih temelječe babištvo.

1

NA RAZISKOVANJU UTEMELJEN KURIKUL

Izraz **kurikul** ali **kurikulum** je večpomenski in se v literaturi uporablja različno – lahko je samo učni načrt v ožjem pomenu besede ali pa celotna didaktika. Uradni oz. načrtovani kurikul označuje tisto, kar je določeno v izobraževalnem ali študijskem programu, dejanski kurikul pa realnost študentovih izkušenj.

Kurikul obsega načrtovanje učnih ciljev oz. učnih izidov in njihovo povezanost z metodami in utemeljuje povezanost učnih ciljev oz. učnih izidov z metodami in delovnimi pristopi, vsebinami in odločitvami za organiziranje poučevanja, čemur sledi ustrezen postopek ocenjevanja učnih izidov. **Učni izid** torej pove, kaj bo rezultat učenja oz. kaj bo udeleženec zmožen narediti na osnovi usvojenega znanja, spretnosti in stališč.

V visokošolskem izobraževanju se pojavlja trend, ki nakazuje premik od tradicionalnega pristopa, pri katerem je v **središču učitelj** (splošni cilji oz. nameni učitelja), k pristopu, pri katerem je v **središču študent** (*angl. student-centered learning*). **Na študenta osredotočeni pristop** poudarja, kaj naj bi bil študent zmožen storiti po uspešno zaključenem predmetu, modulu oz. programu, torej opredeli konkretne cilje oz. dosežke študenta, zato se imenuje tudi **na izidih utemeljeni pristop**.

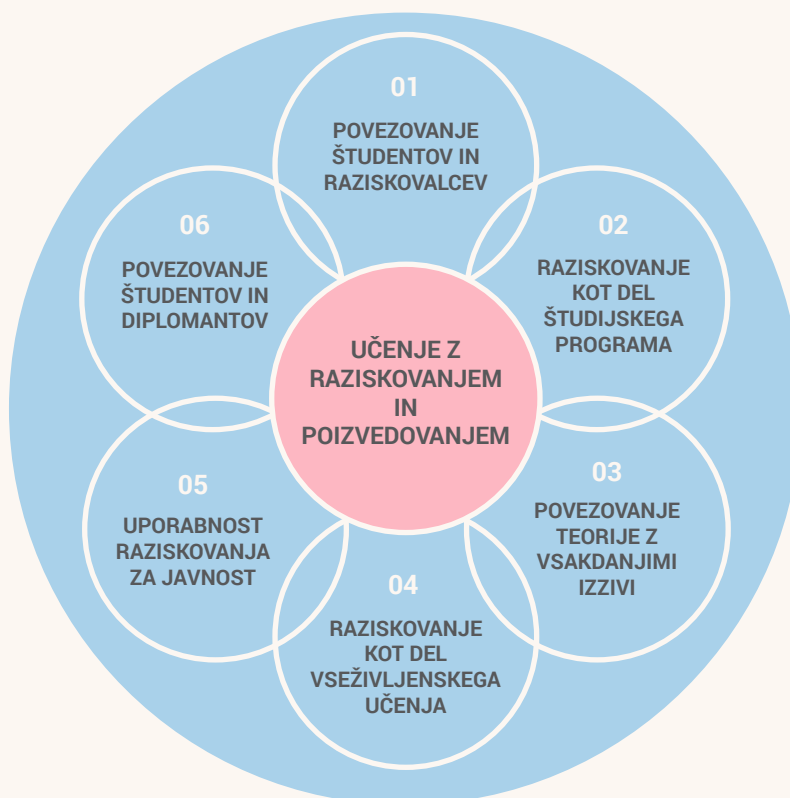
Model »**na raziskovanju utemeljeni kurikul**« sloni na ideji, da je na univerzah mogoče združiti poučevanje in raziskovanje. V središču tega modela je temeljna pedagoška usmeritev, osredotočena na učenje s poizvedovanjem in raziskovanjem, za katero je značilno:

- učenje je aktiven in interdisciplinaren proces, ki vključuje različne vidike učenja, poučevanja, poizvedovanja, raziskovanja, vrednotenja in ocenjevanja;
- izobraževanje omogoča strukturirane priložnosti za študente, da se učijo z aktivnim raziskovanjem na vseh ravneh učnega načrta;
- v model na raziskovanju utemeljenega kurikula je smiselno vključevati tudi sodelovalno in dialoško poizvedovanje in raziskovanje;
- profesorji spodbujajo študente k raziskovanju povezav in celostnemu razumevanju različnih vsebin, področij, znanj in spretnosti. Študenti so postavljeni v izhodišče izobraževalne in raziskovalne učne izkušnje, kjer je veliko prostora za poizvedovanje, sintetiziranje, kritično razmišljanje, snovanje, raziskovanje, utemeljevanje ter samostojno in skupinsko raziskovalno delo in učenje.

Eden od ciljev na raziskovanju utemeljenega kurikula v babištvu je ustvariti bolj smiselno in povezano izobraževalno izkušnjo, ki temelji na takšnem kurikulu ter pri študentih krepí študente pripravljaja na spretnosti, znanje in način razmišljanja, ki so potrebni za spoprijemanje s kompleksnimi strokovnimi izzivi v babiški stroki. Ta pristop sloni na interdisciplinarnem povezovanju znanja, učenja, poizvedovanja in raziskovanja ter spodbujaja bolj celostno razumevanje predmetov, ki se poučujejo v študijskem programu.

Temeljno načelo na raziskovanju utemeljenega kurikula v babištvu je, da se študenti učijo z raziskovanjem in poizvedovanjem. Ta prilagodljivi okvir učenja s šestimi razsežnostmi je zasnovan tako, da navdihuje skupine študentov različnih študijskih letnikov in disciplin ter skupine raziskovalcev (učiteljev) in študentov.

Učenje z raziskovanjem in poizvedovanjem (angl. *learning through research & enquiry*) temelji na **šestih razsežnostih**, opisanih v nadaljevanju.

Slika 1: Šest razsežnosti učenja z raziskovanjem in poizvedovanjem

1. Študenti se povezujejo z raziskovalci in raziskovalnim delom ustanove.

To pomeni, da se študenti povežejo z raziskovalci na fakulteti in spoznajo raziskovalno institucijo. Imajo priložnost, da se srečajo z raziskovalci prek pogovorov, ogledov in/ali predstavitev. Osebni mentorji jim zagotavljajo podporo in vodenje tako, da spremljajo njihov napredek in jim svetujejo pri raziskovalnih dejavnostih.

2. Raziskovalna dejavnost je ves čas študija del študijskega programa.

Študenti s pomočjo povezanega zaporedja učnih dejavnosti korak za korakom postajajo bolj usposobljeni za raziskovanje. To lahko dosežemo, na primer, z vključevanjem

vzdolžnega (vertikalnega) modula, ki poteka vsa leta od začetka do konca študija, kar izboljšuje pretočnost pri učenju in ocenjevanju znotraj predmeta. Študenti imajo v vseh letih študija priložnosti, da se vključijo v raziskovalne dejavnosti in dejavnosti, ki temeljijo na proučevanju. Ocenjeni so na podlagi svojih raziskav, ki so sestavni del programa.

3. Študenti povezujejo strokovna in znanstvena področja ter dejanske izzive.

Študenti vzpostavljajo konceptualne povezave pri posameznih predmetih in jih nato začnejo uporabljati tudi pri drugih predmetih v programu. Spoznajo, kako kultura in jezik določata in oblikujeta določeno akademsko disciplino.

4. Študenti povezujejo akademsko izobraževanje z izobraževanjem na delovnem mestu.

Študenti v okviru predmetov razvijajo sposobnosti in naravnost za reševanje problemov ter komunikacijske veščine, pomembne za področje dela (npr. s skupinskim delom, upravljanjem projektov, podjetništvom in vodenjem). Študenti akademsko učenje povežejo s širšim učenjem in spretnostmi, npr. s skupinskim delom, vodenjem projektov, ustvarjalnostjo, podjetnostjo in vodstveno vlogo. Študenti se vedno bolj zavedajo, da razvijajo bogato razumevanje, spretnosti, vrednote in lastnosti, ki jih bodo prenesli v svoje poklicno življenje, in jih znajo izraziti.

5. Študenti se naučijo ustvarjati rezultate – ocene oz. analize stanja, namenjene javnosti.

Študenti imajo priložnost, da se povežejo z javnostjo tako, da se naučijo ustvarjati rezultate – ocene oz. analize stanja. Izbrani so načini predstavitve rezultatov, ki so primerni za javnost (npr. videoposnetki, razstave, skupinske predstavitve, blogi, članki, spletni dnevniki, eseji).

6. Študenti se povezujejo s študenti drugih letnikov in diplomanti.

Študenti zelo cenijo občutek pripadnosti, ki ga dobijo kot del učne skupnosti. Ta občutek se lahko okrepi s skupinskimi dejavnostmi ali projekti, s konzultacijami v majhnih skupinah, ki jih vodi akademski ali osebni tutor, z medsebojnim sodelovanjem v različnih fazah študija in s sodelovanjem z alumni (diplomanti), na primer prek mentorstva. Študenti delajo v različnih skupinah in imajo občasno priložnost, da se povežejo tudi s študenti drugih letnikov.

Vsaka razsežnost se gradi v štirih zaporednih in vsakič bolj naprednih korakih: (1) začetna, (2) razvijajoča se, (3) razvita in (4) odlična. Poudarek pri učenju z raziskovanjem in poizvedovanjem ni le »učinkovito« učenje posameznikov, temveč tudi visokošolsko izobraževanje kot raziskovalno-izobraževalni ekosistem, ki temelji na omenjenih šestih razsežnostih in ga je treba razviti v skladu z učnim načrtom oz. kurikulumom za posamezen študijski predmet kot povezano celoto znotraj posamezne discipline,

iz katere izhajajo predmetne vsebine. Pri tem je treba upoštevati aktualne strokovne standarde ter vsebino in razvoj stroke kot znanstvene in strokovne discipline. Prevladujoči način poučevanja študentov po modelu na raziskovanju utemeljenega kurikula spodbuja različne vrste in oblike aktivnega, kritičnega in analitičnega poizvedovanja in raziskovanja, ki ga lahko izvajajo tako raziskovalci kot izobraževalci. Tovrstne učne dejavnosti lahko vključujejo ne le poizvedovanja in raziskovanja, temveč tudi medsebojne strokovne preglede različnih dokumentov in virov znanja, širjenje znanja ter sodelovanje s strokovno in drugo javnostjo. Okvir tovrstnega kurikula poudarja razvoj novih priložnosti, ki temeljijo na učenju kot izgradnji:

- aktivnega spraševanja in poizvedovanja,
- kritičnega dialoga,
- raziskovanja.

Skupno temeljno načelo učenja z raziskovanjem in poizvedovanjem je, da morajo vse discipline raziskati priložnosti, ki jih imamo v tehnološko bogatem svetu, za preusmeritev od nekaterih tradicionalnih metod poučevanja k modelu, ki bolj temelji na poizvedovanju. To vključuje oblikovanje učnih dejavnosti, ki študentom omogočajo, da razmišljajo in delujejo ustvarjalno in snovalno. Model prek pedagoškega procesa študentom vedno znova omogoča, da o vprašanjih in vsebinah, ki so pomembni cilji učnega predmeta, ob strokovni podpori in pomoči učitelja razmislijo sami. Učenje s poizvedovanjem in raziskovanjem pomeni vzpostavljanje strukturiranih priložnosti za poizvedovanje, ki so prežete s človeškimi interakcijami, vzajemnim učenjem in raziskovanjem ter medsebojnim sodelovanjem. Te interakcije lahko vse bolj opolnomočijo raznolike študente, da se v učnem procesu razvijajo v angažirane posameznike, ki delujejo in dosegajo učne cilje v sinergiji z drugimi v učni skupnosti. Prek teh procesov se študenti naučijo uporabljati logiko, sklepanje in utemeljevanje ter ustvarjalnost in presojo.

S prihodom spletnih učnih okolij se tradicionalni načini poučevanja, kot so predavanja, seminarji in vaje, uporabljajo prožneje prek spleta ali v kombinirani obliki. To lahko univerzitetnim učiteljem odpre nove možnosti za poučevanje študentov po tem modelu in posodobitev svojega pedagoškega dela. Koristno je najprej proučiti trenutne prakse, nato pa ob upoštevanju stroke in discipline razmisliti, katere vidike, kdaj, kako in kaj lahko študenti kar najbolje uporabijo za študij. Ob tem je treba upoštevati, da se izobraževalne in raziskovalne prakse med disciplinami razlikujejo, prav tako pa se glede na disciplino razlikujejo načini študija in učenja študentov.

2

UČENJE Z RAZISKOVANJEM – IZHODIŠČE ZA RAZVIJANJE ZNANSTVENORAZISKOVALNEGA DELA NA PODROČJU BABIŠTVA

Metoda učenja oz. poučevanja, ki temelji na odkrivanju in raziskovanju, je na študenta osredotočen pristop k reševanju težave iz resničnega življenja, pri čemer študenti aktivno sodelujejo. Z mentorjevo pomočjo skupaj z vrstniki eksperimentirajo, raziskujejo in modelirajo procese ter aktivno in ustvarjalno naslavljajo vprašanja s področja babištva.

Slika 2: Krog raziskovalnega učenja

Metoda ima v literaturi dve poimenovanji, odvisno od tega, koliko je učitelj vključen v pripravo in izvedbo raziskave, ter od avtonomije študentov pri delu. *Inquiry-based learning* ali IBL v Sloveniji najpogosteje prevajamo kot učenje z raziskovanjem, preiskovanjem, odkrivanjem, in je deduktivni pristop. Pri tem učitelj predstavi pojme in njihove logične – deduktivne – posledice ter navede primere uporabe. Ta metoda se imenuje tudi »prenos od zgoraj navzdol«. Da bi ga lahko uporabili, morajo študenti obvladati abstraktne pojme. Nasprotno pa je druga metoda problemsko učenje (angl. *problem-based learning* – PBL), ki uporablja induktivni pristop. Ta omogoča več prostora za opazovanje, eksperimentiranje ter oblikovanje lastnih predstav in znanja pod vodstvom učitelja. Ta pristop je opisan tudi kot pristop »od spodaj navzgor«.

Študenti pri tem:

- prepoznavajo probleme,
- kritično presojujejo/vrednotijo eksperimente/raziskave,
- razlikujejo med alternativami,
- načrtujejo raziskave,
- raziskujejo domneve/hipoteze,
- iščejo informacije,
- konstruirajo modele,
- razpravljajo s sošolci (kolegi),
- oblikujejo koherentne argumente in zaključke.

Učenje z raziskovanjem zajema več pristopov, ki jih lahko opišemo s termini, kot so: **projektno zasnovano učenje** (angl. *project-based learning – PBL*) (pri čemer termin »projekt« v slovenskem jeziku pomeni širši sklop učnih izkušenj), **problemsko učenje** (angl. *problem-based learning – PBL*), **učenje z načrtovanjem** (angl. *learning trough design – LTD*) in **raziskovalno učenje** (angl. *research-based learning*).

2.1 Značilnosti učenja z raziskovanjem

Učenje z raziskovanjem in poizvedovanjem (angl. *research-based learning, inquiry-based learning* ali *enquiry-based learning*) je na študenta osrediščena metoda, pri kateri študenti uporabljajo metode in postopke pridobivanja znanja, ki so zelo podobni metodam in postopkom poklicnih raziskovalcev. Pri učenju so študenti aktivni udeleženci, ki so odgovorni za pridobivanje svojega znanja. Ta metoda je v izobraževanju vedno bolj priljubljena, saj zaradi vse večjih izboljšav na področju elektronskih medijev omogoča lažje in učinkovitejše iskanje primernih virov informacij, hkrati pa pri študentih spodbuja aktivno usvajanje in uporabo veščin za reševanje problemov, saj se naučijo prepoznati problematiko obravnavane tematike, zastavljati pomembna vprašanja in oblikovati hipoteze, ki jih želijo raziskovati, načrtovati pot do pridobivanja zadovoljivih odgovorov, zbirati in ustrezno analizirati pomembne podatke ter nazadnje oblikovati smiselne in pomembne zaključke, ki jih znajo predstaviti drugim vključenim. Proces učenja z raziskovanjem in poizvedovanjem spodbuja razvoj znanstveno in raziskovalno pismenih študentov, ki bodo tudi v prihodnosti večji takšnega odkrivanja novega znanja, se bodo vseživljenjsko izobraževali in se tudi na delovnih mestih spraševali o obstoječih znanjih ter postavljali pomembna vprašanja.

Učenje z raziskovanjem in poizvedovanjem spada med **izkustveno učenje**, saj študent z aktivnim sodelovanjem, postavljanjem vprašanj in raziskovanjem pridobiva nove

informacije ter določa njihov pomen na podlagi osebnih ali družbenih izkušenj. Učenje poteka kot proces in način razmišljanja le kot predmet z dejstvi, ki si jih je treba zapomniti; je torej kombinacija končnega znanja pa tudi poti, ki je potrebna za pridobivanje novega znanja. To študente pritegne, saj lahko vzpostavljajo povezave med resničnim svetom in raziskovanjem ter spraševanjem.

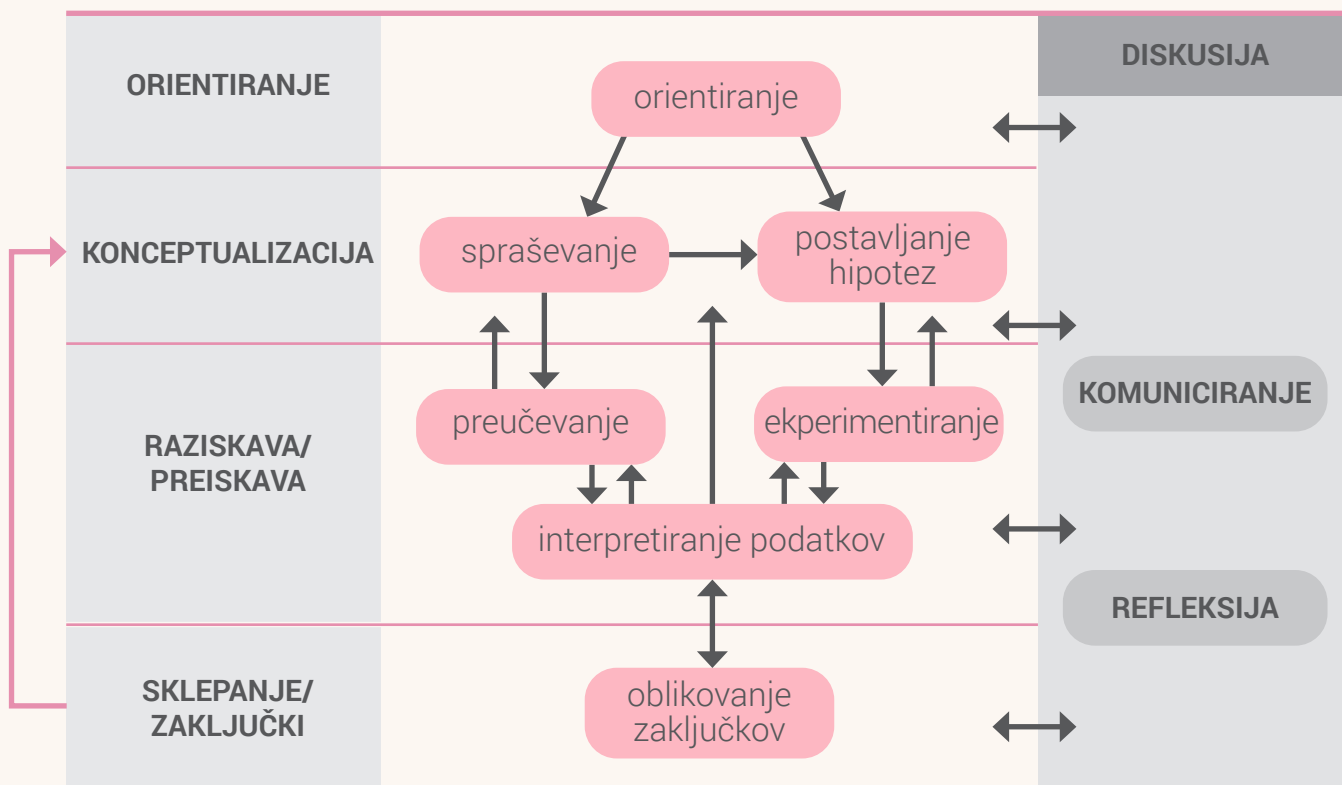
Študenti so pri učenju z raziskovanjem in poizvedovanjem v manjših skupinah, v nekaterih fazah pa so dejavni tudi sami in samostojno usmerjajo svoje učenje. Znanje, ki ga tako samostojno pridobijo, se bolje in lažje obdrži, saj je pridobljeno z izkušnjami in povezovanjem z resničnim vprašanjem. Takšno učenje spodbuja ustvarjanje znanja ter študente uči vseživljenjskega učenja. Omogoča jim, da se bodo v prihodnosti na delovnih mestih znali posvečati spremembam, postavljati pomembna vprašanja, reševati probleme in razvijati nova znanja. Hkrati učenje s poizvedovanjem poteka individualno in omogoča, da študenti uporabijo svoje načine učenja. To lahko pomaga študentom, ki imajo sicer kakršne koli učne težave.

Tabela 1: Komponente učenja z raziskovanjem in poizvedovanjem z vlogami in možnostmi realizacije

Učenje z raziskovanjem in poizvedovanjem	
Namen	Pridobivanje znanja, povezanega z določenim scenarijem, z uporabo raziskovalnih metod. Razvoj dojemanja in razmišljanja.
Učitelj	Predstavitev uporabe poizvedovanja in priprava scenarijev, primernih za poizvedovanje.
Študent	Učenje prek poizvedovalnih dejavnosti in raziskovanja.
Izobraževalne vsebine	Znanje, pridobljeno s poizvedovalnimi dejavnostmi in raziskovalnimi metodami, npr. eksperimentiranjem, merjenjem, opazovanjem, pregledom literature itd.
Metodologija	Problemska predstavitev, razlagalna metoda, poučna metoda, demonstracijska metoda, diskusijska metoda, projektna metoda, dramatizacija itd.
Organizacija	Skupinsko delo, ekskurzija, frontalni pouk itd.
Materiali	Laboratorijski instrumenti, eksperimentalni seti, literatura itd.

Koraki ali faze raziskave

Učenje z raziskovanjem poteka po strukturiranih fazah, ki skupaj tvorijo raziskovalni cikel. To je proces, prek katerega se študenti vključujejo v avtentičen znanstveni proces odkrivanja novih in pomembnih informacij. Cikel sestavlja 5 faz, nekatere pa se nadalje delijo na podfaze.

Slika 3: Raziskovalni cikel

1. Orientiranje (angl. *orientation*)

Orientacija je proces, ki spodbuja zanimanje in radovednost v zvezi z določeno tematiko ter nagovarja študente, da jo začnejo raziskovati. Učitelj v vlogi moderatorja lahko določi izziv ali problem, ki ga morajo študenti obravnavati v učnem procesu.

2. Konceptualizacija (angl. *conceptualization*)

Konceptualizacija je proces razumevanja ključnih konceptov, ki se nanašajo na določeno tematiko ali problem. Vključuje dve podfazi, povezani s postavljanjem na teoriji temelječih vprašanj in/ali hipotez. Obe temeljita na že obstoječi teoriji ter obsegata odvisne in neodvisne spremenljivke. Rezultat konceptualizacije so oblikovana raziskovalna vprašanja ali hipoteze, v primeru obojega pa po navadi hipoteze izhajajo iz prej oblikovanih raziskovalnih vprašanj.

• **Spraševanje (angl. *questioning*)**

Spraševanje se nanaša na oblikovanje raziskovalnih vprašanj. To so odprta vprašanja, povezana s preučevano tematiko ali določenim problemom.

- **Postavljanje hipotez (angl. *hypothesis generation*)**

Pri postavljanju hipotez se v nasprotju s spraševanjem oblikujejo oprijemljive hipoteze, ki jih je v nadaljevanju mogoče preveriti. Za hipoteze je značilno, da predpostavljajo odnos (ali odsotnost le-tega) med odvisnimi in neodvisnimi spremenljivkami ter so oblikovane kot trditve.

3. Raziskovanje/poizvedovanje (angl. *investigation*)

V fazi raziskovanja ali poizvedovanja je treba začeti aktivno pridobivati odgovore na raziskovalna vprašanja in potrjevati zastavljene hipoteze. Poizvedovanje zajema proces načrtovanja in izvedbe raziskovanja in eksperimentov ter zbiranja in analiziranja tako pridobljenih podatkov. Študenti lahko v tej fazi raziskujejo že obstoječe vire ali izpeljejo eksperiment, s katerim pridobijo povsem svoje in nove podatke v procesu predvidevanja, spreminjanja spremenljivk in interpretacije izidov. Fazo poizvedovanja delimo na tri podfaze. Podfazama proučevanja in eksperimentiranja je skupno to, da sta pri obeh potrebna načrt in izvedba poizvedovalnih dejavnosti za pridobivanje podatkov, ki se nadalje ustrezno interpretirajo v tretji podfazi – interpretaciji podatkov. Končni rezultat tretje faze poizvedovanja so pridobljeni in interpretirani podatki, ki omogočajo vrnitev k prvotnim raziskovalnim vprašanjem in hipotezam ter izpeljavo zaključkov.

- **Preučevanje (angl. *exploration*)**

Preučevanje je proces sistematičnega in načrtovanega pridobivanja podatkov, ki bodo odgovorili na zastavljena raziskovalna vprašanja. S preučevanjem iščemo povezave in odnose med raziskovanimi spremenljivkami.

- **Eksperimentiranje (angl. *experimentation*)**

Eksperimentiranje je proces snovanja in izvedbe eksperimenta, ki je namenjen testiranju prej postavljenih hipotez. Za takšno poizvedovanje je potreben skrbno zastavljen strateški načrt z vnaprej določeno časovnico.

- **Interpretiranje podatkov (angl. *data interpretation*)**

Interpretacija podatkov je proces, pri katerem poskušamo iz pridobljenih informacij izluščiti pomen ter s tem ustvariti novo védenje in znanje.

4. Zaključek (angl. *conclusion*)

V četrti fazi študenti pregledajo pridobljene zaključke. Vrnejo se k izhodiščnim vprašanjem in hipotezam ter ugotavljajo, ali pridobljeni zaključki ustrezajo njihovim predpostavkam oz. odgovarjajo na zastavljena vprašanja. Ne glede na rezultat to vodi k novim teoretičnim uvidom. Končni rezultat četrte faze so torej pridobljeni uvidi na podlagi zbranih informacij ter odgovori na zastavljena vprašanja in hipoteze.

5. Diskusija (angl. *discussion*)

Diskusija je zadnja faza poizvedovalnega kroga, ki ima dve podfazi – komuniciranje in

refleksijo. V tej fazi študenti predstavijo svoje ugotovitve v posameznih fazah ter odgovore na zastavljena vprašanja in hipoteze. Pri tem morajo uspešno komunicirati z drugimi v skupini in usmerjati proces refleksije.

- **Komuniciranje (angl. *communication*)**

Komuniciranje je zunanji proces, v katerem študenti predstavijo svoje ugotovitve in zaključke ter prejmejo povratne informacije in komentarje vrstnikov in učitelja kot moderatorja. Znati morajo prisluhniti drugim in hkrati uspešno zagovarjati svoja stališča.

- **Refleksija (angl. *reflection*)**

Refleksija je študentovo videnje celotnega procesa učenja s poizvedovanjem. Med refleksijo razmišlja, ali je bil poizvedovalni proces uspešen, kateri novi problemi so se pojavili med raziskovanjem in kako bi bilo mogoče izboljšati naslednji poizvedovalni proces. To je večinoma notranji proces, torej razmišljanje, ki mu sledijo različne dejavnosti za izražanje in deljenje svoje refleksije – pisanje dnevnika, diskusija v skupini, igra vlog itd.

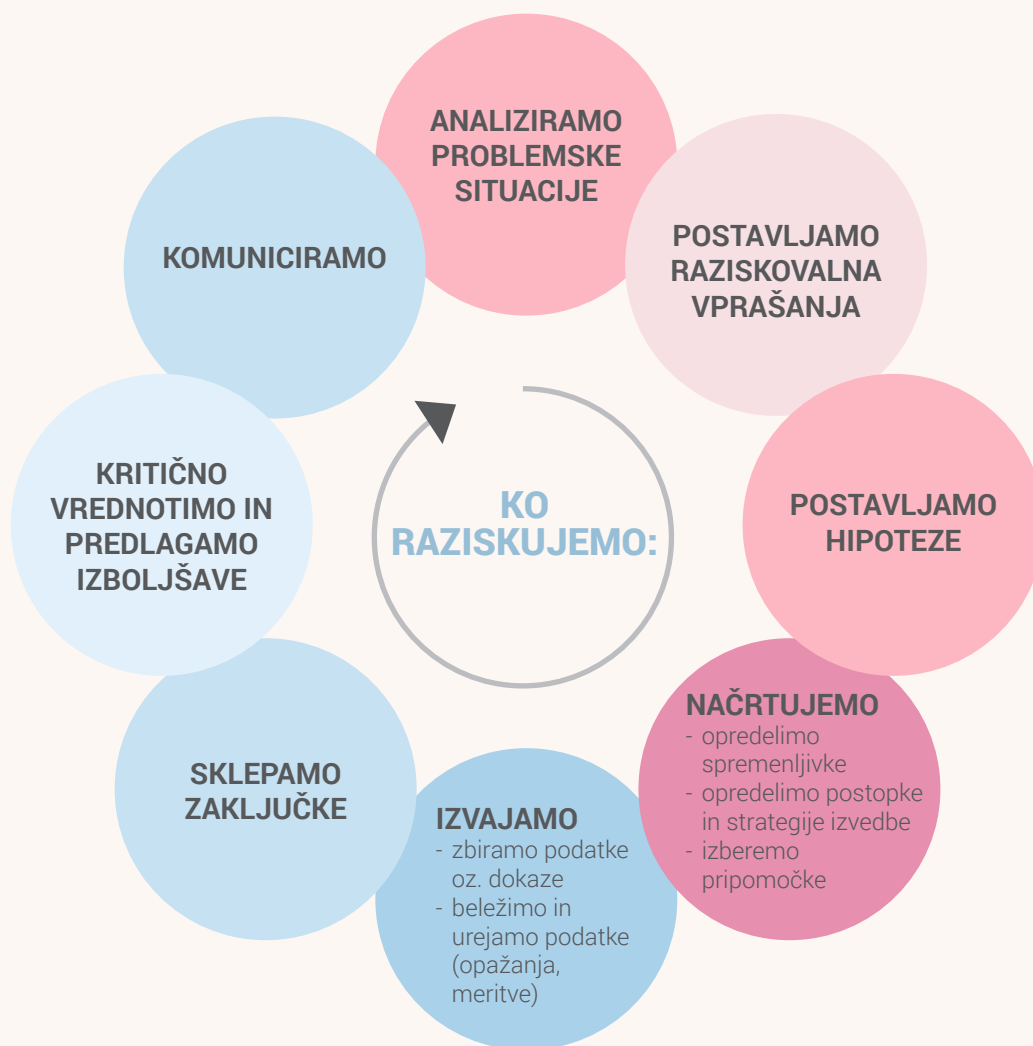
Ker učenje z raziskovanjem ni uniformen in linearen proces, se lahko opisane faze in podfaze spreminjajo ali prilagodijo glede na okoliščine. Če študenti nimajo določene ideje, temveč le splošen načrt, kaj bi želeli raziskovati, je priporočljivo, da pri konceptualizaciji upoštevajo model spraševanja, pri katerem postavljajo odprta vprašanja, ki jih bodo vodila v raziskovanje določenega pojava. Po navadi se po raziskovanju vrnejo k fazi spraševanja, ponovno pregledajo obstoječa vprašanja in oblikujejo nova, ki so izpeljana iz podatkov, pridobljenih med raziskovanjem. Šele potem sledi ponovno raziskovanje in interpretacija podatkov z zaključki. Če imajo študenti že zelo jasno in določeno idejo, ki temelji na teoriji, lahko izberejo model postavljanja in preverjanja hipotez. Možen pristop je tudi kombinacija obojega – najprej zastavljanje širših vprašanj in raziskovanje, nato postavljanje hipotez, eksperimentiranje in interpretacija podatkov z zaključki.

Faza refleksije se lahko izvede ob koncu, lahko pa sledi vsaki posamezni fazi oz. je vključena vanjo. Tako komunikacija kot refleksija sta dlje trajajoča procesa, ki študentom zagotavljata povratne informacije o njihovem učnem procesu. Gre za komunikacijo med študenti ter med študenti in učiteljem.

V izobraževalni vertikali se soočamo z različnimi odprtimi problemskimi situacijami, zato je pomembno, da v svoje delo s študenti vključujemo vse faze in podfaze učenja z raziskovanjem, saj le tako študentom omogočimo dovolj priložnosti za razvijanje vseh veščin raziskovanja. Pri tem so nam lahko v pomoč koraki raziskave, ki so prilagojeni za področje babištva in obsegajo vse veščine raziskovanja.

Veščine raziskovanja

Študente je treba sistematično usmerjati, da bodo usvojili zaporedje korakov oz. faz raziskovanja in bodo pri odprtem raziskovanju pozorni na vse pomembne vidike raziskave. V izobraževalni vertikali se soočamo z odprtimi problemskimi situacijami in pomembno je, da vključujemo vse faze in podfaze učenja z raziskovanjem ter tako študentom omogočimo dovolj priložnosti za razvijanje vseh veščin raziskovanja.

Slika 4: Veščine in koraki v raziskovanju

Učitelj v procesu učenja z raziskovanjem

Pri učenju z raziskovanjem in poizvedovanjem učitelj nima klasične vloge predavatelja, ampak prevzame **mesto moderatorja**. Postavlja vprašanja ter spodbuja študente h kritičnemu miselnemu procesu. Je torej moderator, ki študente motivira, vodi in ocenjuje. Njegova naloga ni manjša kot sicer, vendar je drugačna. Izjemno pomembno je, da je učitelj v procesu učenja s poizvedovanjem študentom na voljo, jih vodi, usmerja ter jim daje povratne informacije o opravljenem delu. Navodila mora podajati jasno, razumljivo in strukturirano. Ne sme pa s čezmernim nadzorom ovirati procesa učenja, ki ga morajo

študenti izpeljati samostojno. Ker vloga moderatorja v učenju s poizvedovanjem ni lahka, je zanjo potrebno kar nekaj vaje in izobraževanja, da učitelj pridobi kompetence za vodenje študentov v procesu samostojnega učenja. Ker so študenti večinoma navajeni na didaktične metode učenja, pri katerih so jim informacije, ki jih potrebujejo, že podane, je pri učenju s poizvedovanjem vloga učitelja kot moderatorja zares izjemno pomembna, če želimo, da je takšno učenje kakovostno in uspešno.

Pedagog Joseph Schwab je dejal, da je znanost prožen in večsmerni proces razmišljanja in učenja, ki ga vodi raziskovanje. Razvil je tri ravni odprtega poizvedovanja, ki so temelj učenja z raziskovanjem in poizvedovanjem, kot ju poznamo danes. Ravni so postavljene tako, da morajo študenti postopoma razvijati miselne sposobnosti in strategije, da dosežejo naslednjo, zahtevnejšo raven. Naloga učitelja kot moderatorja je, da njihove veščine podpira, dokler niso študenti zmožni sami oblikovati vprašanj, izbrati raziskovalne metode in iz pridobljenih podatkov izpeljati ustreznih zaključkov.

Ravni poizvedovanja se razlikujejo glede na učiteljeve posege in samostojnost študentov v procesu učenja s poizvedovanjem. V nadaljevanju so opisane vse tri ravni.

1. Strukturirano poizvedovanje (angl. *structured inquiry*)

Študenti dobijo vprašanja z izhodiščnim scenarijem, načrt raziskovalne metode in potrebne materiale oz. vire podatkov. Nato morajo odkriti odnose med spremenljivkami. Učitelj ne poda pričakovanih izidov učnega procesa, tako da lahko študenti ustvarjalno raziskujejo pod njegovim vodstvom.

2. Vodeno poizvedovanje (angl. *guided inquiry*)

Študenti dobijo vprašanja z izhodiščnim scenarijem, metode raziskovanja pa izberejo in razvijejo sami. Učitelj po navadi zagotovi vire in študente podpira pri izvedbi raziskave ter analiziranju pridobljenih podatkov.

3. Odprto poizvedovanje (angl. *open inquiry*)

Učitelj predlaga scenarije, študenti pa morajo razviti vprašanja in raziskovalno metodo za odkrivanje odnosov med raziskovanimi spremenljivkami, zagotoviti vire informacij in podatkov ter načrtovati potek raziskovanja in analizo pridobljenih podatkov. Takšno poizvedovanje je po obliki najbližje dejanskemu znanstvenemu raziskovanju.

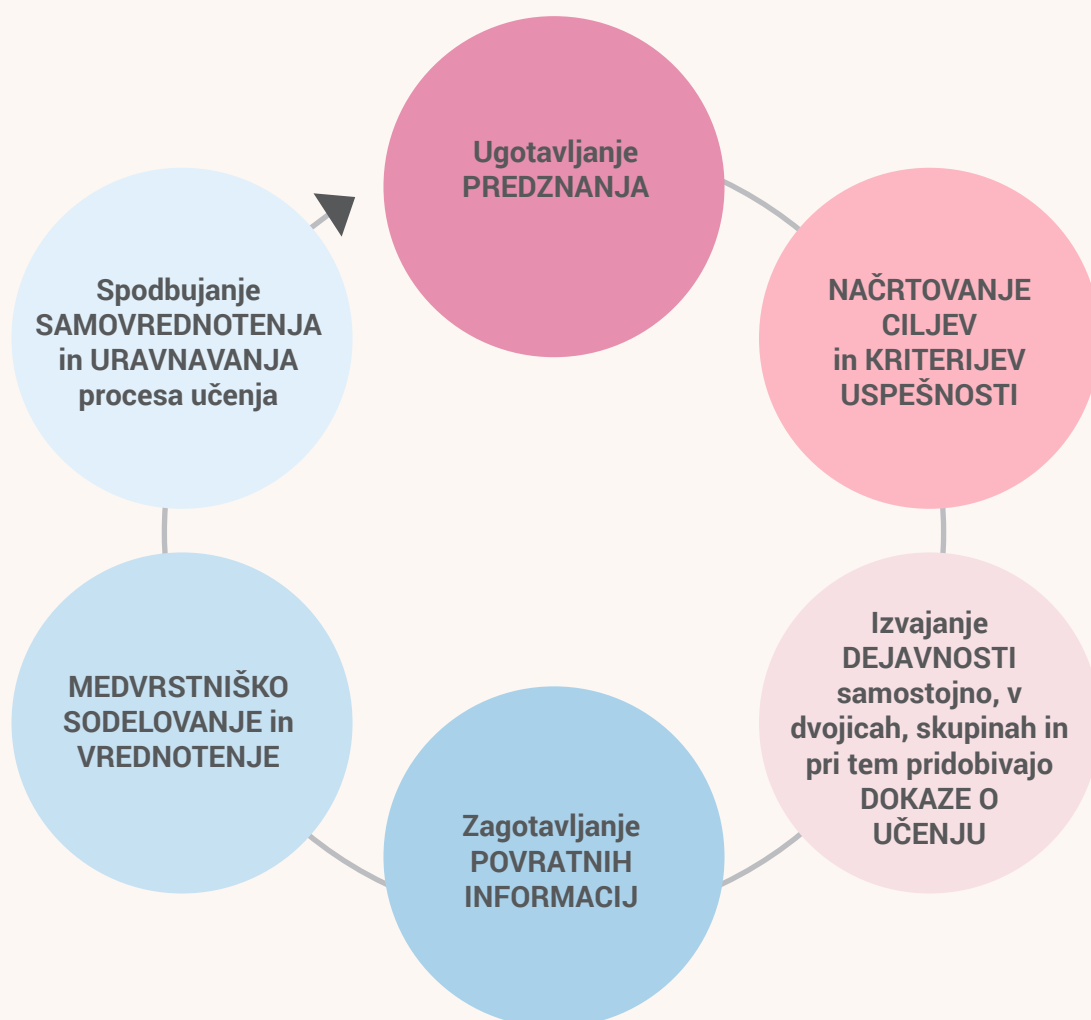
Nekateri avtorji opisujejo še **potrditveno poizvedovanje** (angl. *confirmation inquiry*), ki je predstopnja strukturiranega poizvedovanja. Pri tem je učitelj tisti, ki vodi poizvedovanje, študenti pa delajo izključno po njegovih navodilih. To je najpreprostejša oblika poizvedovanja, ki potrjuje določene teoretične predpostavke ali zakone. Predvideni rezultati so tako znani vnaprej, zato se ne rešujejo odprti problemi. Kljub temu študenti pri takšnem poizvedovanju razvijajo veščine opazovanja, eksperimentiranja in analiziranja.

Na splošno velja, da je treba graditi postopoma od prve ravni. Prva raven strukturiranega poizvedovanja je namenjena študentom, ki prvič spoznavajo samostojno učenje, druga

raven vodenega poizvedovanja je po navadi najučinkovitejša, tretja pa najbolj ustvarjalna, saj imajo študenti proste roke pri izbiri smeri raziskovanja.

Oba pristopa, tako učenje z raziskovanjem kot učenje s poizvedovanjem, sta osredotočena na študenta in vključujeta njegovo aktivno udeležbo, vendar učitelj pri **učenju s poizvedovanjem** postavlja začetna vprašanja, usmerja eksperimente (odkrivanje) in sklepanje ter oblikovanje zaključkov, pri **učenju z raziskovanjem** pa imajo študenti več avtonomije, učni proces pa je bližje korakom znanstvenoraziskovalnega dela (opredelitev problema, začetna vprašanja, oblikovanje hipotez, izvajanje poskusov, izvajanje preiskav, zbiranje in analiziranje podatkov, sklepanje in oblikovanje zaključkov).

Učenje z raziskovanjem je povsem v skladu z načeli formativnega spremljanja. Pomembno je, da se učitelj tega zaveda in načrtuje učenje z raziskovanjem – ob upoštevanju elementov formativnega spremljanja, predstavljenih na Sliki 6.

Slika 6: Elementi formativnega spremljanja

2.2 Učenje z raziskovanjem v babištvu

Cilj visokošolskega izobraževanja na področju babištva je izobraziti kompetentne babice in babičarje, ki bodo v kliničnem okolju varno in odgovorno izvajali babiško obravnavo žensk, novorojenčkov in družin. Med izobraževanjem je torej treba študente opremiti z ustreznimi znanjem in veščinami, da bodo lahko avtonomno in kakovostno dejavni v praksi.

V babištvu se pogosto pojavlja problematika razkoraka med teorijo in prakso, ki je neprijetna tako za akademike kot zaposlene v kliničnem okolju. Na dokazih temelječa praksa je ključna za izobraževanje v babištvu, vendar je pomembno, da se študenti naučijo in razvijejo veščine, ki jim bodo tudi kasneje v poklicnem življenju omogočale kritično in napredno mišljenje ter stalno spraševanje o obstoječih praksah ter možnostih njihove izboljšave. Ker se babiška praksa nenehno spreminja in razvija, je nujno, da so diplomanti babištva opremljeni z veščinami reflektivnega in kritičnega mišljenja. Učenje z raziskovanjem in poizvedovanjem je tako odlična metoda, s katero se študenti naučijo pridobivati in razvijati znanje. V nasprotju s problemskim učenjem, pri katerem študent v procesu učenja išče primerne rešitve za določen problem, učenje s poizvedovanjem sloni na bolj odprti problematiki in se zelo dobro povezuje s filozofijo babištva, ki temelji na fiziologiji. Ni torej nujno, da se izpostavljena problematika rešuje, vendar jo je treba raziskati.

Izobraževanje na področju babištva, ki temelji na učenju z raziskovanjem, uporablja ideje in raziskovalni pristop, pri katerem je ključno:

- poudarjeno je razvijanje procesnih/proceduralnih znanj (vseživljenjskih veščin);
- študenti imajo vlogo aktivnih reševalcev problemov, ki so zanje zanimivi oz. relevantni (vključenost študentov od načrtovanja do izvedbe);
- študenti ozavešajo svoj proces učenja ter prevzemajo odgovornost za dosežke in rezultate;
- učitelji imajo vlogo usmerjevalcev in spodbujevalcev;
- pogoste so interakcije učitelj–študent in študent–študent;
- upošteva se socialni kontekst učenja (sodelovalno delo itd.).

V študijskem procesu na področju babištva razvijamo raziskovalne veščine z različnimi vrstami (raziskovalno-eksperimentalnih) dejavnosti, ki so namenjene krepitvi raziskovalnih spretnosti in usvajanju znanstvenega načina razmišljanja in delovanja. Obstajajo različne klasifikacije in poimenovanja za vrste raziskav, vsem pa je skupen ključni kriterij delitve, ki kaže, koliko raziskavo vodi učitelj in koliko lahko študenti sami izbirajo, kaj in kako bodo raziskovali. Pri »zaprtih« raziskavah študenti v vseh fazah, od prepoznave problema do oblikovanja zaključkov, upoštevajo učiteljeva navodila. Cilj teh dejavnosti je spoznavanje in vpeljevanje v metodologijo raziskovanja; študenti dobijo vpogled v to, kako so npr. znanstveniki prišli do določenih spoznanj. O »odprtem« raziskovanju govorimo, kadar se študenti sami odločajo, kaj bodo raziskovali, in samostojno načrtujejo celoten proces oz. potek raziskave – od oblikovanja raziskovalnega vprašanja do odgovora nanj. Bolj ko je raziskava odprta, več samostojnosti in ustvarjalnosti ter razvitih raziskovalnih veščin se zahteva od študentov.

Posebnosti učenja z raziskovanjem v babištvu

V babištvu se učenje z raziskovanjem in poizvedovanjem lahko izvaja v večjih skupinah, ki obsegajo med 12 in 15 študentov. Skupino vodi visokošolski učitelj babištva, ki ima vlogo moderatorja. Na začetku poizvedovalnega kroga študenti v fazi **orientacije** spoznajo t. i. sprožilce (angl. *triggers*), ki temeljijo na resničnih scenarijih. Ti sprožilci morajo biti jasni in dovolj odprti. Lahko so različnih oblik – študije primerov, kratki video posnetki, slike, zapisi ali predmeti, ki spodbudijo razmišljanje in spraševanje ter so vodilo učne izkušnje. Namenjeni so torej temu, da delujejo kot orodje za pridobivanje novega znanja in veščin za raziskovanje problemov. Prek takšnih različnih avtentičnih učnih sprožilcev, ki jih lahko imenujemo tudi scenariji, študenti poskušajo premostiti razkorak med teorijo in prakso ter se razvijajo v kompetentne strokovnjake na področju babištva.

V fazi **konceptualizacije**, ki se lahko prepleta z diskusijo, študenti oblikujejo raziskovalna vprašanja, ki so povezana s tem, kar si želijo bolj raziskati. Vsak študent si izbere raziskovalno vprašanje, ki ga v naslednjih fazah razišče in o **rezultatih** poroča svoji skupini. Na zadnjem srečanju poteka faza **diskusije**, pri čemer študenti od drugih študentov in učitelja dobijo povratne informacije o opravljenem delu.

Ker je nujno, da imajo študenti za obravnavo posameznih primerov že nekaj znanja, se je v babištvu uveljavil hibridni model učenja s poizvedovanjem, ki združuje pridobivanje znanja delno prek metode samostojnega učenja, delno prek predavanj. Študenti se v okviru teoretičnega modula, ki temelji na predavanjih, seznanijo s scenariji, za katere imajo dva do tri tedne časa, da jih obravnavajo. Na začetku obravnave vsakega scenarija dobijo študenti nalogo, da: I) prepoznajo ključno tematiko, II) prepoznajo, katero znanje, povezano s tematiko, že imajo, III) prepoznajo, česa še ne vedo, in opredelijo potrebe po širjenju znanja, IV) razvijejo akcijski načrt za naslavljanje učnih potreb. Na koncu pridobljeno znanje in/ali veščine predstavijo razredu, npr. z igro vlog.

Organizacija učenja z raziskovanjem v babištvu

Uvodno srečanje

Proces učenja s poizvedovanjem se začne s srečanjem, na katerem se študenti seznanijo s sprožilci. V uvodnem srečanju (angl. *trigger session*) študenti v skupini razpravljajo o sprožilcu, njegovem pomenu, občutjih, ki jim jih vzbuja, in o tem, kaj se po njihovem mnenju dogaja okoli sprožilca. Med razpravo razmišljajo o problematiki izpostavljenega scenarija in zanimanjih, ki jih vzbudi sprožilec. Nato se glede na zanimanje odločijo, katere vidike scenarija želijo raziskovati in kako jih bodo raziskovali, kakšne vire bodo torej uporabili. Več znanja ko imajo študenti, bolj poglobljeno lahko raziskujejo izbrani vidik. Na prvem srečanju se z moderatorjem (učiteljem) dogovorijo o tem, v kakšni obliki morajo predstaviti in oddati končni izdelek.

Po prvem srečanju se študenti razdelijo v manjše skupine, v katerih lahko bolj poglobljeno raziskujejo in razpravljajo o predstavljenem sprožilcu. Študenti si morajo v skupinah razdeliti naloge ter določiti zapisnikarja, nekoga, ki bo pozoren na časovno omejitev, in vodjo skupine. Vloge v celotnem procesu niso stalne, temveč se ob vsakem srečanju zamenjajo. Študenti v skupini so odgovorni za komunikacijo med seboj in z moderatorjem ter določijo, iz katerih virov bodo črpali informacije. Vodja skupine mora zagotoviti, da vsak član skupine prispeva enak delež h končnemu izdelku.

Naloga učitelja kot moderatorja na prvem srečanju je, da:

- predstavi izbrani sprožilec ali scenarij,
- razjasni morebitne neznane pojme, ki se pojavljajo,
- širše analizira predstavljeno tematiko (lahko s pomočjo možganske nevihte študentov),
- naslovi morebitne težave, ki se pojavljajo, ter skupaj s študenti opredeli osrednje teme in koncepte,
- s študenti raziskuje, katero znanje z obravnavanega področja že imajo in kje ga bo treba dopolniti,
- pomaga pri oblikovanju raziskovalnih vprašanj in opredelitvi področij, ki jih bo treba raziskati,
- načrtuje delo v skupinah tako, da oblikuje skupine ter nadzoruje in usmerja delo posamezne skupine.

Iskanje informacij

Iskanje informacij (angl. *resource locating sessions*) lahko poteka samostojno, v skupini ali v sodelovanju z moderatorjem. Študenti pri tem uporabljajo dogovorjene oblike literature ter se učijo kritično oceniti kakovost in uporabnost izbranih virov.

Stalna srečanja

Stalna srečanja (angl. *fixed resource sessions*) so vnaprej načrtovana srečanja za vse študente. Lahko so izvedena kot delavnice in seminarji, njihov namen pa je podpora procesu učenja s poizvedovanjem. Srečanja niso namenjena naslavljanju raziskovalnih vprašanj, temveč podpora pridobivanju znanja in razvoju raziskovalnih veščin študentov, npr. zbiranju, interpretaciji in vrednotenju podatkov, pridobljenih med raziskovanjem.

Dnevi, namenjeni študiju

Poleg stalnih srečanj so v učenje s poizvedovanjem vključeni tudi dnevi, namenjeni študiju (angl. *directed study days*). V tem času študenti aktivno raziskujejo in zbirajo podatke, s katerimi odgovarjajo na zastavljena raziskovalna vprašanja ter poglobljajo svoje razumevanje in znanje, ki ju nato delijo v skupini na srečanjih in na končnem srečanju, na katerem dobijo povratne informacije moderatorja.

Delo v skupinah

Delo v skupinah (angl. *small group tutorials*) je namenjeno deljenju in razpravi o pridobljenih informacijah ter sintezi vseh prispevkov študentov. Skupina se odloči, katere informacije so pomembne, katere je treba dopolniti in katere niso povezane z raziskovalnim vprašanjem. Pri tem sodeluje tudi moderator, ki spodbuja razmišljanje študentov ter predlaga morebitne izboljšave in dodatna vprašanja, ki jih je treba nasloviti. Ob koncu skupinskega srečanja mora skupina imeti jasne naloge za naslednji cikel.

Ko se skupina bliža zaključku, opazi, da le malo vidikov raziskovalnega vprašanja ali problema ni bilo naslovljenih, ima precej znanja o obravnavani tematiki in samozavestno odgovarja na vprašanja, ki se porajajo med diskusijo.

Zaključno srečanje

Zaključno srečanje (angl. *final feedback session*) je namenjeno temu, da skupine predstavijo svoje ugotovitve in zaključke. To morajo storiti jasno ter načrtovati ustrezno kakovostno predstavitev in morebitne dejavnosti za vključevanje študentov iz drugih skupin. Moderator in drugi študenti ob koncu predstavitve podajo povratne informacije, komentarje in priporočila.

Prednosti in pasti učenja z raziskovanjem v babištvu

Dosedanje raziskave uporabe učenja z raziskovanjem in poizvedovanjem na področju babištva kažejo, da študenti tako pridobijo več znanja, ki se bolje ohrani, in dosejajo boljše rezultate. Tudi študenti so po zaključku opazili, da bolje povezujejo teorijo s prakso (in obratno) ter so boljše pripravljeni in uspešnejši pri opravljanju klinične prakse. Učenje z raziskovanjem in poizvedovanjem dojemajo kot realistično obliko učenja prek scenarijev, s katerimi se bodo srečevali tudi kasneje v kliničnem okolju. Aplikativnost takšnega načina učenja je zato poudarjena kot ena največjih prednosti in mu daje izjemen pomen na področju babištva.

Študenti babištva so poročali tudi o razvoju kritičnega mišljenja ter zmožnosti reševanja problemov in sprejemanja odločitev. Zaznali so, da so prek učenja z raziskovanjem pomembno okrepili veščine iskanja, pridobivanja, deljenja in pomnjenja informacij. Ob tem so opazili, da so postali tudi bolj pronicljivi in kritični do strokovne in znanstvene literature, izboljšala pa se je tudi njihova zmožnost analize in interpretacije podatkov. Prav tako so se izboljšale njihove sposobnosti skupinskega dela in vodstvene veščine.

Kot pasti učenja z raziskovanjem in poizvedovanjem v babištvu so navedeni nedoslednost učiteljev pri podajanju navodil, nezanimanje študentov, če takšno učenje ni del obveznosti, ki so na koncu ocenjene, nezadostno znanje pri iskanju uporabnih virov informacij za raziskovanje ter neenakomerna porazdelitev dela v skupini in velike razlike med končnim prispevkom različnih študentov. Prav tako študenti vsaj ob prvem stiku s takšnim samostojnim učenjem pogosto potrebujejo natančnejša navodila glede tega, kakšen naj bo končni izdelek, kaj naj vsebuje in kako kakovosten naj bo.

3

RAZISKOVANJE V BABIŠTVU

Raziskave in raziskovanje na področju babištva imajo pomembno vlogo pri izpolnjevanju splošnih ciljev zdravstvenega varstva na področju varnosti, zadovoljstva uporabnikov in nizkih stroškov ter pomembno vplivajo na razvoj politike in modelov dobrih praks, ki prispevajo k razvoju babiške stroke. Raziskovanje v babištvu temelji na kvantitativnem, kvalitativnem in/ali kombiniranem raziskovalnem pristopu in poleg medicine interdisciplinarno posega tudi na področje humanistike in družboslovja.

3.1 Pomen analize potreb v babištvu

Razumevanje potreb, preferenc in čustev žensk in njihovih družin je ključno za zagotavljanje na žensko, otroka in družino osredičene babiške obravnave. Kvalitativne in kvantitativne raziskave babicam pomagajo, da obravnavo prilagodijo potrebam in kulturnemu ozadju žensk in njihovih družin ter spodbujajo bolj prilagojen in občutljiv pristop k babiški praksi in obrnavi v različnih življenjskih obdobjih.

Pomen analize potreb za raziskovanje stanja v babištvu lahko utemeljimo na naslednjih značilnostih:

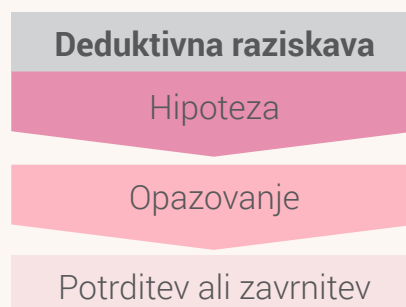
- prepoznavanje dobrih praks in modelov babiške obravnave za žensko in njeno družino,
- prepoznavanje in analiziranje različnih ovir in stanj tako z vidika babice in institucije kot z vidika ženske in njene družine,
- prepoznavanje in analiziranje pozitivnih in negativnih dejavnikov kot kazalnikov kakovostnega izvajanja babiške obravnave in profesionalnega delovanja babice,
- prepoznavanje, analiziranje in razvoj različnih strategij in pristopov delovanja in izvajanja babiške obravnave,
- izboljšanje dostopa do babiških storitev v zdravstvenem varstvu ženske in njene družine,
- izboljšanje komunikacije, zaupanja in profesionalne etike,
- interdisciplinarna integracija babiške obravnave,
- prispevanje k dvigu kakovosti babiške obravnave in njene učinkovitosti za žensko, otroka in družino,
- informiranje o babiškem poklicu in njegova promocija,

- prispevanje k razvoju politike na področju zdravstvenega varstva žensk in njihovih družin, ki temelji na raziskovalnih izsledkih,
- prispevanje k stalnemu strokovnemu razvoju in profesionalizaciji babic,
- prispevanje k izboljševanju preventivnih in izobraževalnih programov za babice in uporabnice njihovih storitev,
- prispevanje k izboljševanju celostne babiške obravnave v življenju ženske z upoštevanjem njenih psihosocialnih razsežnosti in dimenzij.

3.2 Kvantitativna in kvalitativna paradigma

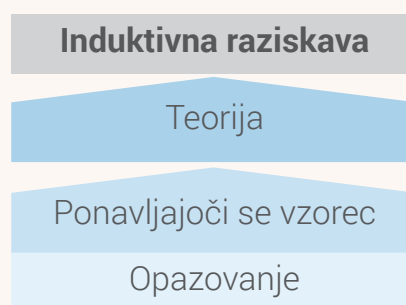
V raziskovanju lahko najpogosteje opredelimo dve raziskovalni paradigmi, kvantitativno in kvalitativno. Kvantitativne in kvalitativne raziskave imajo različne metodologije in cilje. **Kvantitativne raziskave** poskušajo analizirati numerične podatke in uporabiti statistične metode, da bi razumeli in posplošili rezultate. **Kvalitativne raziskave** pa se osredotočajo na interpretacijo neštevilčnih podatkov in poskušajo razumeti družbeno realnost z vidika ljudi, ki jo doživljajo.

Zbiranje podatkov v okviru kvantitativne paradigme je **deduktivno**, kar pomeni, da se takšne raziskave osredotočajo na preverjanje teorij.

Slika 7: Potek deduktivne raziskave

Kvalitativno raziskovanje je po naravi **induktivno**. Induktivne raziskave se osredotočajo predvsem na gradnjo novih teorij.

Slika 8: Potek induktivne raziskave

Paradigmo raziskovalnega pristopa določi širše raziskovalno vprašanje. **Metodologijo**, ki bo uporabljena v raziskavi, pa določi specifično (ožje) raziskovalno vprašanje. Ko je metodologija izbrana, je treba določiti natančne metode ali orodja za zbiranje in obdelavo podatkov. V Tabeli 2 je naštetih nekaj metodologij za kvalitativno in kvantitativno paradigmo.

Tabela 2: Raziskovalne paradigme in primeri z njimi povezane metodologije

Raziskovalna paradigma	Kvalitativna paradigma	Kvantitativna paradigma
Metodologija raziskovanja	Fenomenologija Utemeljena teorija Etnografska raziskava Študija primera	Randomizirana kontrolna študija Kohortna študija Kavzalno neeksperimentalna študija

Tabela 3: Značilnosti kvalitativnega in kvantitativnega pristopa

Značilnost	Kvantitativni pristop	Kvalitativni pristop
Osredotočenost	ozka in specifična	celostna in splošna
Raziskovalno vprašanje	natančno formulirano	široko formulirano
Vrsta podatkov	objektivni	subjektivni
Prepričanje	vse je možno izmeriti	družbo je mogoče spoznati le s pomočjo posameznikovih izkušenj in njegovega razumevanja situacije
Cilj raziskovanja	napoved, nadzor, opis, potrditev, testiranje hipotez	razumevanje, opis, odkrivanje, pomen, ustvarjanje teorij
Raziskovalčev odnos do subjektov raziskave	odmaknjen, da se omeji vpliv na subjekte raziskave	vzajemen odnos, za katerega je značilna medčloveška toplina
Pregled literature	ključen za razvoj raziskovalnega procesa	uporablja se lahko za zagotavljanje širše slike, še pogosteje pa za podkrepitev ugotovitev
Načrtovanje	poglobljeno	izogibanje visoki stopnji načrtovanja, da bi zmanjšali vnaprejšnjo predstavo o temi
Orodje za zbiranje podatkov	poudarek na natančnosti in doslednosti, da se zagotovita zanesljivost in veljavnost	orodje je prožno in se nenehno razvija
Vzorec	velik in naključen, da bi zmanjšali pristranskost in omogočili statistično analizo	majhen in nenaključen, sodelujoči morajo imeti ustrezne izkušnje glede na temo raziskave
Poimenovanje vzorca	subjekti	udeleženci
Analitični pristop	deduktivni	induktivni

Podatki	številke	besede
Zbiranje podatkov	obsežno, da je pokritost kar največja. testi, lestvice, anketni vprašalnik	intenzivno, da bi dosegli globino in »bogate« podatke. raziskovalec kot primarni inštrument, intervju, opazovanje ...
Produkt analize podatkov	rezultati	ugotovitve
Posplošljivost rezultatov in ugotovitev	posplošljivost je ciljna in smiselna. rezultati so točni, natančni, številčni	posplošljivost ni predvidena ali smiselna. ugotovitve so obsežne, bogato opisne
Etični vidik	zelo pomemben, zlasti če raziskava vključuje ranljivo populacijo	zelo pomemben, zlasti v povezavi s psihološkimi in socialnimi elementi ter pomenom zaščite človekovega dostojanstva
Metodološki pomisleki	zanesljivost, veljavnost in pristranskost	zanesljivost v obliki verodostojnosti, odvisnosti in prenosljivosti
Poudarek na natančnosti	velik	velik
Pomen za na dokazih temelječo prakso	velik, zlasti pri randomiziranih kontrolnih študijah	vedno bolj pomembna, saj poudarja izkušnje in stališča uporabnikov
Uporaba v babiški praksi	pogosta	pogosta

Vsak raziskovalni projekt temelji na **petih** osrednjih korakih oz. fazah:

- 1. Konceptualna faza** je faza, v kateri raziskovalec razvije zamisel za raziskavo in postopoma tudi raziskovalno vprašanje.
- 2. Faza načrtovanja** je faza sprejemanja odločitev o širšem raziskovalnem pristopu in orodju za zbiranje podatkov.
- 3. Empirična faza** vključuje zbiranje podatkov, včasih tudi pilotno študijo, s katero se preizkusi metoda.
- 4. Analitična faza** je faza analize podatkov in zapisa ugotovitev v obliki poročila.
- 5. Faza diseminacije** je posredovanje poročila o raziskavi v obliki članka, prispevka, konferenčnega plakata ali predstavitve ipd.

Raziskovalni dizajn ali načrt raziskave obsega načrt, strukturo in strategijo raziskovanja, ki so zasnovani tako, da dobimo odgovore na raziskovalna vprašanja in probleme. Zgoraj opisane osrednje faze raziskovalnega projekta lahko združimo v predempirično in empirično fazo, ki natančneje vključujeta naloge, opisane v Tabeli 4.

Tabela 4: Naloge posamezne faze raziskovanja

Predempirična faza	<ol style="list-style-type: none"> 1. Razvijanje raziskovalnega vprašanja na osnovi problema v okviru raziskovalnega področja. 2. Kritično ovrednotenje ustrezne literature. 3. Načrtovanje raziskovalne metode, ki vključuje: <ul style="list-style-type: none"> • širši pristop, tj. kvantitativni ali kvalitativni, • vzorec, velikost vzorca in strategijo vzorčenja, • informacije, ki jih je treba zbrati, • orodje za zbiranje podatkov, • metodo analize in predstavitve podatkov, • etična vprašanja, ki jih je treba obravnavati, • vlogo za financiranje in etično odobritev.
Empirična faza	<ol style="list-style-type: none"> 4. Izvedba pilotne študije (če je raziskava kvantitativna). 5. Zbiranje podatkov. 6. Analiza rezultatov oz. ugotovitev. 7. Priprava razprave/sklepov/zaključkov in priporočil. 8. Diseminacija rezultatov.

Načrtovanje raziskave in uporaba raziskovalnega dizajna sta osnova vsakega dobrega raziskovalnega projekta, saj zagotavljata, da so vsi vidiki projekta jasno organizirani in obravnavani. V nadaljevanju bomo opisali po en primer kvalitativne in kvantitativne metode raziskovanja, ki se najpogosteje uporablja na področju raziskovanja v babištvu.

3.3 Kvalitativna metoda raziskovanja: intervju

Intervju je metoda zbiranja podatkov, ki se lahko uporablja v različnih raziskovalnih načrtih in dizajnih, še posebno pri kvalitativnem raziskovanju. Podatke pridobivamo z neposredno interakcijo med raziskovalcem (spraševalcem) in udeležencem (intervjuvancem), ki ustno odgovarja na raziskovalna vprašanja. Intervjuji lahko potekajo v živo, prek telefona ali spleta. Po navadi se izvajajo individualno, tako da sta prisotna le raziskovalec in udeleženec, v nekaterih primerih pa raziskovalci lahko opravijo skupinske intervjuje v obliki fokusnih skupin, pri čemer sodeluje več udeležencev hkrati.

Prednost intervjujev je, da lahko opišejo, razlagajo in raziskujejo pojave z vidika posameznika in njegovega zornega kota, torej njegovo razmišljanje, doživljanje in izkušanje. Z intervjuji pridobimo podrobne in s kontekstom povezane informacije, ki raziskovalcem pomagajo pri proučevanju kompleksnih pojavov. Podatki so bogatejši in bolj poglobljeni kot podatki, ki jih dobimo z vprašalniki. Zaradi teh prednosti so intervjuji v kvalitativnem raziskovanju najpogostejša metoda zbiranja podatkov.

Struktura intervjuja

Intervjuji se med seboj razlikujejo glede na to, koliko so vnaprej določeni oz. koliko je vnaprej določena njihova struktura – potek, vprašanja in odgovori. Glede na to ločimo tri oblike intervjujev: strukturirane, polstrukturirane in nestrukturirane intervjuje.

Strukturirani intervjuji imajo obliko vnaprej zastavljenih vprašanj. Intervjuvanec ustno odgovarja na vprašalnik, njegovi odgovori pa se posnamejo in kasneje analizirajo. Strukturirani intervjuji se uporabljajo pri anketah in se osredotočajo predvsem na kvantitativne podatke. Zbirke vprašanj, uporabljenih v strukturiranem intervjuju, ne imenujemo vprašalnik, temveč načrt intervjuja (angl. *interview schedule*). Prednost takšnega intervjuja je standardna oblika zastavljanja in beleženja vprašanj. Pridobljeni rezultati so natančni, njihova analiza pa lažja, saj se lahko izvede v računalniških programih za statistično analizo in obdelo s kvantitativno analizo. Pomanjkljivost takšnega intervjuja pa je izguba spontanosti in poglobljenih informacij, zato so rezultati pogosto bolj površni in ne omogočajo globljega uvida v določen pojav.

Na drugi strani poznamo **nestrukturiran** ali **nestandardiziran intervju**, pri katerem pogovor usmerjajo odgovori udeleženca, kar omogoča bolj odprto raziskovanje teme. O pomembnosti vidikov določenega pojava torej raziskovalec ne odloča vnaprej, ampak udeleženec sam opiše, kaj se mu zdi pomembno, kar omogoči uvid v posameznikovo razmišljanje, dožemanje, čustvovanje, izkušnje itd. Raziskovalec si vnaprej pripravi le nekaj vprašanj, ki tvorijo načrt intervjuja. Pogosto je prvo vprašanje sprožilno (angl. *grand tour question*), iz njega pa nato izhajata tako intervjuvanec kot raziskovalec. Za uporabo nestrukturiranega intervjuja je potreben večč raziskovalec, z njim pa pridobi veliko podatkov, ki jih je nadalje treba analizirati in kodirati, kar je lahko izjemno časovno zamudno.

Nekje med strukturiranim in nestrukturiranim intervjujem je **polstrukturiran intervju**, mešanica obeh prej opisanih oblik. Vsebuje nekaj standardnih vprašanj, povezanih z raziskovano tematiko, tako da jih raziskovalec zastavi vsem udeležencem. Vseeno pa je struktura dovolj prilagodljiva, da lahko raziskovalec prilagaja ta vprašanja glede na vprašanja, ki se odpirajo med intervjujem. Tak intervju zagotavlja, da so pomembna področja raziskovane tematike zajeta v vseh intervjujih, obenem pa omogoča spontanost in prilagajanje okoliščinam.

Prednosti in pomanjkljivosti intervjuja

Na področju babištva so intervjuji pomembna raziskovalna metoda, saj omogočajo uporabo na žensko osredinjenega pristopa. To velja zlasti za polstrukturirane in nestrukturirane intervjuje, pri katerih je bolj poglobljen prispevek udeleženca še posebno izrazit.

V Tabeli 5 so predstavljene osrednje prednosti in pomanjkljivosti intervjuja kot metode raziskovanja v babištvu.

Tabela 5: Prednosti in pomanjkljivosti intervjuja

Prednosti intervjuja	Pomanjkljivosti intervjuja
primeren za večino ljudi ne glede na njihove omejitve	potreba po izobraženem in izkušenem raziskovalcu
večja odzivnost kot pri vprašalnikih	časovna obsežnost zbiranja podatkov in analize
stalna prisotnost raziskovalca zmanjša nejasnosti in morebitna izpuščena vprašanja	nevarnost, da udeleženci odgovarjajo z »družbeno sprejemljivimi« odgovori
udeleženci imajo več nadzora nad intervjujem in se počutijo bolj cenjene	na udeležence vplivajo status, značaj in vedenje raziskovalca
pridobivanje bolj poglobljenih informacij od udeležencev	udeleženci imajo občutek izpostavljenosti in da so preizkušani, lahko jih skrbi, kakšen vtis bodo naredili, če odgovorijo iskreno
možnost takojšnje analize podatkov	udeleženci niso navajeni odprto izražati globljih občutij pred drugimi ljudmi ali razmišljati o svojih občutjih
boljša kakovost podatkov v primerjavi z vprašalniki	strah (tudi raziskovalca) pred javnim govorjenjem

Izvedba intervjuja

Najprej je treba razmisliti, kje se bo izvajal intervju. **Kraj izvajanja** intervjuja mora biti tak, da se intervjuvanec počuti sproščeno in udobno. Prisotnih mora biti čim manj stvari, ki bi odvrčale pozornost od pogovora. Intervjuvanci so sicer najbolj sproščeni v domačem okolju, vendar ima tam raziskovalec najmanj nadzora nad okolico. Ob pripravi okolice je treba razmisliti tudi, kako bosta oba – raziskovalec in udeleženec – sedela v prostoru. Najustrezneje je, da si ne sedita nasproti, temveč drug ob drugem tako, da ohranjata očesni stik. Poleg ustreznega okolja je pomemben tudi **videz raziskovalca**. Ta mora biti čim bolj nevtralen, s čimer se izognemo temu, da bi intervjuvanci podajali družbeno zaželene odgovore. Že na začetku je pomembno, da raziskovalec navede predviden čas trajanja intervjuja, tako da se intervjuvanec lahko sprosti in nima občutka, da se mu mudi.

Obstajata dve metodi beleženja odgovorov med intervjujem. Prva možnost je, da raziskovalec med intervjujem **pisno beleži odgovore**, druga (pogostejša) možnost pa je **glasovno snemanje intervjuja**, zelo redko tudi video snemanje. Obe možnosti imata prednosti in pomanjkljivosti. Prednosti pisnega beleženja odgovorov so, da je manj zastrašujoče za udeležence, raziskovalec pa ni obremenjen z zvoki okolice, ki bi lahko vplivali na glasovni posnetek, ali tehničnimi motnjami. Pomanjkljivosti zabeležk so nezmožnost ohranjanja stalnega očesnega stika med raziskovalcem in intervjuvancem, pri slednjem se lahko pojavi občutek zasliševanja, veliko informacij pa se med zapisovanjem izgubi, saj si raziskovalec težko zabeleži vse, kar je intervjuvanec povedal. Poleg tega je raziskovalec obremenjen s hkratnim pisanjem in postavljanjem vprašanj. Prednosti glasovnega snemanja sta večja zbranost raziskovalca in možnost ohranjanja

stalnega stika z intervjuvancem, kar je še posebno pomembno pri raziskovanju občutljivih tem. Težave se lahko pojavijo v glasnih okoljih, kjer šumi in zvoki zmanjšajo kakovost posnetka. Nekateri ljudje imajo odpor do snemanja ali tremo. Vedno obstaja možnost tehničnih težav, zaradi katerih se lahko snemanje prekine ali se posnetek po zaključku intervjuja izgubi. Poleg tega je transkripcija intervjuja po zaključku snemanja dolgotrajen in zamuden proces.

Spretnosti raziskovalca

Intervju ni zgolj pogovor, saj je namenjen pridobivanju raziskovalnih podatkov. Raziskovalec je torej tisti, ki mora udeležencu zagotoviti varno in zaupno okolje ter s svojim pristopom spodbuditi intervjuvanca, da se odpre in poda informacije, ki so ključne za raziskavo. Zato so izjemno pomembne **verbalne in neverbalne spretnosti raziskovalca**. Pri verbalnih spretnostih je nujno, da raziskovalec postavlja jasna in nedvoumna vprašanja. Oblikovati in postaviti jih mora tako, da izvabijo kar se da podrobne odgovore in udeležencem omogočijo, da prosto izrazijo svoje misli, občutke in izkušnje. Raziskovalec mora aktivno poslušati, priporočljivo pa je, da se izogiba parafraziranju tega, kar pove udeleženec. Morda še pomembnejše pa so neverbalne spretnosti. Sem uvrščamo zmožnost vzpostavljanja zaupnega odnosa in ustvarjanja prijaznega vzdušja, da se intervjuvanec počuti spoštovano in udobno ter ne čuti strahu, obsojanja, kritike ali posmeha. Telesna govorica in drža raziskovalca morata biti sproščeni, saj to nezavedno sprošča tudi intervjuvanca.

Raziskovalec mora imeti veščine usmerjanja pogovora. Med celotnim pogovorom mora biti pozoren na spoznanja in nenehno spremljati odzive intervjuvanca. Vedeti mora, kdaj je treba vprašati za dodatne razlage povedanega, kako preusmeriti pogovor, če zaide s predvidene poti, in kako intervju ustrezno zaključiti. To običajno naredi z zahvalo, udeležencu pa ponudi, da doda karkoli, kar se mu zdi pomembno in med intervjujem ni bilo omenjeno. Hkrati intervjuvancu ponudi možnost, da postavi vprašanje ali opozori na kakršnokoli dilemo. Tako se vzpostavi recipročnost oz. določeno ravnovesje med raziskovalcem in intervjuvancem.

Transkripcija in analiza intervjuja

Po izvedbi intervjuja, ki smo ga glasovno posneli, dobimo zvočni posnetek. Tega je treba transkribirati ali prepisati v pisno obliko, na podlagi katere opravimo kvalitativno ali (v redkih primerih pri strukturiranih intervjujih) kvantitativno analizo. Prepis intervjuja je raziskovalni rezultat, ki se mu moramo dovolj posvetiti, da postane podatkovni dokument, ki je izhodišče za analizo. Glede na namen raziskave se moramo odločiti, na kateri ravni bomo opravili prepis in koliko bomo odstopali od zvočnega posnetka. Odločimo se lahko za eno od štirih vrst transkripcije ali prepisa, opisanih v nadaljevanju.

- **Prepis povzetka:** to je večinoma povzemanje pogovora, redkeje se pojavijo dobesedni citati. Osrednjo vlogo ima zapisovalec, ki izbere in povzame določene dele. Takšen prepis ne omogoča široke, ponovne rabe ali poglobljene analize.

- **Osnovni prepis:** je točen prepis, vendar so izpuščene ponovljene besede ali stavki, mašila, vzdih. Poleg govora so zabeleženi smeh, vznemirjenje idr. Takšen način je primeren za analizo vsebine govora. To je tudi minimum, ki se zahteva za arhiviranje in deljenje intervjuja z drugimi.
- **Točen prepis:** prepisan je celoten govor, tudi mašila, vzdih, čustva itd., nič ni izpuščeno. Praviloma so vključeni tudi zvoki v ozadju in druge motnje. Takšen prepis je uporaben za analizo izražanja in interakcije.
- **Podroben prepis:** vključuje vse besede, odmore (v sekundah), intonacijo, glasnost, poudarjene besede kot tudi kihanje, dihanje, vzdih, obrazno mimiko itd. To je podroben prepis, namenjen temu, da je pogovor čim podrobneje predstavljen v pisni obliki. Pogosto je spremno gradivo v obliki avdio ali video posnetka.

Pred prepisovanjem intervjuja je treba pripraviti vse potrebno gradivo ter poskrbeti za udoben in miren delovni prostor, računalnik, napravo, s katero smo posneli intervju, lahko tudi kakovostne slušalke. Prepis se začne tako, da poslušamo posnetek in sproti tipkamo, kaj je bilo povedano v odgovoru na zastavljeno vprašanje. Za izražanje čustvenih ali drugih stanj lahko uporabljamo oglate oklepaje, npr. [smeh]. Uporabljamo jih tudi takrat, kadar želimo dodati pojasnilo, npr. [govoril povsem tiho].

Analiza intervjujev nam pomaga razumeti zorne kote, izkušnje, ocene in stališča posameznikov. Omogoča nam, da se poglobimo v misli in mnenja intervjuvancev o določenih temah. Transkripcije intervjujev se običajno analizirajo s kvalitativnimi metodami, kot so tematska analiza, analiza vsebine ali analiza pripovedi. Namen analize je, da podatkom, ki smo jih pridobili z intervjujem, pripišemo pomen, ki je skladen z našo raziskovalno temo in problemom. Pri tem skušamo v prepisu ločevati, kaj je pomembno in kaj ne, združevati podobno s podobnim in ustvarjati kategorije, poenostavljati kompleksne odgovore, misli in stališča intervjuvanca, ugotavljati in prepoznavati vzorce, teme, trende, vpoglede, prednosti, pomanjkljivosti, odnose in povezave ter končno na podlagi zbranega oblikovati novo, na podatkih utemeljeno teorijo o raziskovani temi intervjuja.

3.4 Kvantitativna metoda raziskovanja: vprašalnik

Raziskovanje z vprašalniki je kvantitativna metoda zbiranja podatkov, ki se lahko izvede pisno ali ustno. Pomembna prednost vprašalnikov je, da lahko pridobimo veliko podatkov številnih udeležencev. So enostavni, praktični in uporabni za veliko populacij ter raziskovalnih tematik. Podatki, ki jih pridobimo, so kvantitativni v obliki števil, na njihovi podlagi pa se opravi kvantitativna analiza s statističnimi programi, ki odgovarja na zastavljene hipoteze.

Vprašalnik je sestavljen iz niza vprašanj, na katera udeleženci po navadi odgovarjajo samostojno in so lahko v papirnati ali elektronski obliki. Z vprašalniki pridobivamo

informacije o značilnostih posameznika, njegovih prepričanjih, vedenju ali dejavnostih. Kot metoda zbiranja podatkov ima vprašalnik prednosti in pomanjkljivosti.

Tabela 6: Prednosti in pomanjkljivosti vprašalnika

Prednosti vprašalnika	Pomanjkljivosti vprašalnika
cenovno ugoden način raziskovanja	ljudje so zasičeni z njimi
časovno razmeroma hitra metoda za udeležence	nizka odzivnost, odvisna od raziskovane tematike
zajamemo lahko geografsko razpršen vzorec	pogoj so pisмени ljudje, ki razumejo vprašanja
pridobivanje podrobnih podatkov	odgovori so odvisni od kakovosti vprašalnika in motivacije udeležencev
pri udeležencu ali raziskovalcu ne vzbuja sramu ali občutka ogroženosti	ni možnosti za pojasnitev morebitnih vprašanj ali podanih odgovorov
preprosto ohranjanje anonimnosti	
preprosto odgovarjanje, če so zaprti tipi vprašanj	pri zaprtem tipu vprašanj ni vedno primernih možnosti izbire
oblika je udeležencem znana	

Glede na potrebe raziskave je treba premisliti, ali je smiselno uporabiti že obstoječe, validirane vprašalnike. To je odlična izbira, če že obstaja kakovosten in preverjen vprašalnik v slovenskem ali tujem jeziku. Če pa vprašalnika za izbrano raziskovano tematiko ni, je treba ustvariti novega. V nadaljevanju sta opisani obe možnosti – oblikovanje svojega vprašalnika in prevod že obstoječega vprašalnika v slovenščino.

Oblikovanje svojega vprašalnika

V prvi fazi izdelave vprašalnika se moramo prepričati, ali je to res prava metoda zbiranja podatkov glede na tematiko. Če raziskujemo mnenja, prepričanja ali strinjanje, je vprašalnik prava izbira. Sledi pregled literature, s katerim določimo, kaj je o tematiki že znano in kaj ne. Vprašalnik je vedno treba razvijati sistematično, zato je to časovno zahtevno in težko delo, za katero je potrebno veliko priprave. Vprašalniki so po navadi sestavljeni iz naslednjih delov:

1. Vabilo k reševanju vprašalnika

Vabilo je prvi stik udeležencev z vprašalnikom, zato moramo v njem predstaviti namen vprašalnika. Pogosto vključimo tudi nekaj motivacijskega, kar udeležence pritegne k reševanju. Ker ti pred reševanjem praviloma ne izpolnijo informiranega (obveščenega) soglasja, v tem delu zagotovimo anonimnost in zaupnost podatkov. Napišemo, koliko časa bodo udeleženci potrebovali za reševanje vprašalnika, in nazadnje dodamo svoje kontaktne podatke.

2. Navodila

V navodilih preprosto in nedvoumno razložimo, kako naj udeleženec odgovarja na vprašanja – označi polja, klikne na možnost, doda svoj komentar. Priporočljiva je pilotna študija, pri kateri testni udeleženci preizkusijo jasnost navodil.

3. Vsebina vprašalnika

Vsebina mora biti smiselno razdeljena na vsebinske sklope in dobro strukturirana. Vprašanja naj bodo jasna in nezapletena, da jih udeleženci razumejo in brez težav rešijo vprašalnik. Odgovori morajo zagotavljati odgovore na zastavljene hipoteze ali raziskovalna vprašanja. Zato je zelo pomembno, da smo pozorni na štiri dejavnike:

• Izbira vprašanj

Izbira vprašanj je odvisna od namena in ciljev raziskave. Vprašanja morajo temeljiti na pregledu literature in biti povezana z raziskovano tematiko. V vprašalnik ne smemo nanizati preveč vprašanj, saj je tako manj verjetno, da ga bodo udeleženci izpolnili do konca. Vsako vprašanje mora biti pomembno za namen raziskave, zato ga vključimo, šele ko premislimo, ali izpolnjuje ta pogoj.

• Oblikovanje vprašanj

Dobro se je izogniti predolgim vprašanjem, saj udeleženci tako izgubijo zbranost. V enem vprašanju vedno sprašujemo po le eni stvari. Uporabljamo preprost in razumljiv jezik, brez žargona ali okrajšav. Izogibamo se dvoumnim vprašanjem in besedam, kot so »pogosto«, »malokrat« itd. Ne postavljamo vprašanj, ki že namigujejo na zaželeni odgovor. Če uporabljamo zaprte tipe vprašanj, dodamo možnosti »ne vem« in »drugo«, saj tako dobimo boljše odgovore. Namesto odgovorov »da/ne« raje uporabimo merske lestvice. Vprašanja o občutljivih tematikah postavimo nazadnje, saj je tako možnost dokončanja vprašalnika večja.

• Metoda odgovorov

Načini odgovarjanja na vprašanja so različni. Poznamo **zaprte tipe vprašanj**, pri katerih podamo več možnih odgovorov, udeleženec pa izbere tistega, ki zanj najbolj drži. Nasprotno pa pri **odprtem tipu vprašanj** odgovorov ne podamo vnaprej, ampak pustimo nekaj prostora, da udeleženec sam dopiše odgovor. Oba tipa imata prednosti in pomanjkljivosti. Zaprti tip vprašanj je preprosto analizirati, vendar se lahko zgodi, da vnaprej določeni odgovori ne ustrezajo dejanskemu odgovoru, ki bi ga udeleženec sicer podal na vprašanje. Nasprotno je odprti tip vprašanj bolj ustvarjalen in omogoča realen odgovor udeleženca na vprašanje, vendar je za takšna vprašanja značilno veliko podatkov, ki jih je treba analizirati in kodirati.

Na zaprte tipe vprašanj niso možni le odgovori »da/ne«, temveč lahko kot odgovor predstavimo mersko lestvico. To je kontinuum več odgovorov, pri čemer udeleženec izbere, kam bi uvrstil svoj odgovor, npr. strinjanje z določeno predpostavko. Z **Likertovo**

lestvico lahko preverjamo strinjanje, oceno in pogostost. Lestvicam so podobne vizualne analogne skale, kot je VAS-lestvica za oceno bolečine. Na njih udeleženci označijo odgovor na kontinuumu med dvema skrajnostma.

• Analiza odgovorov

Analiza lestvic in kontinuumov je preprosta, saj se odgovorom pripiše številčno vrednost, kadar pa je trditev negativna, je potrebno obratno vrednotenje. S številčnimi vrednostmi lahko nadalje računamo različne statistične postopke. Pri vprašanjih, pri katerih je odgovor da ali ne, pa lahko izračunamo delež posameznega odgovora.

Ko govorimo o vprašalnikih, sta izjemno pomembna dva pojma, in sicer **veljavnost** (angl. *validity*) in **zanesljivost** (angl. *reliability*). Pri veljavnosti se sprašujemo, kaj poskušamo meriti, pri zanesljivosti pa, kako zanesljivo vprašalnik resnično meri to, kar želimo meriti. Ko snujemo vprašalnik, ga moramo vedno testno preveriti, da vidimo, ali daje zadovoljive odgovore, s katerimi bomo dobili želene rezultate. Pilotna raziskava se običajno izvaja na manjšem vzorcu 30 do 50 ljudi.

Prevajanje in validacija vprašalnika

Če imamo to možnost, je najboljšo, da uporabimo že uporabljene in validirane vprašalnike, ki jih imenujemo **standardizirani vprašalniki**. To so večinoma tuji vprašalniki, ki so jih raziskovalci skrbno načrtovali, opravili vse potrebne postopke testiranja vprašalnika, izračunali pomembne parametre ter dokazali veljavnost in zanesljivost na populaciji oz. reprezentativnem vzorcu, ki mu je vprašalnik namenjen. Takšni vprašalniki so po navadi kakovostni ter imajo jasna navodila in strukturo. Težava pa je, da na slovenski populaciji težko uporabimo tujejezični vprašalnik, saj ga udeleženci ne bodo razumeli. Pred uporabo ga moramo torej prevesti in validirati na slovenski populaciji.

V **prvi fazi** morata izvorni vprašalnik iz tujega jezika v slovenščino prevesti vsaj dva neodvisna prevajalca, ki tekoče govorita tuji jezik, slovenščina pa je njun materni jezik. Dobro je, da je en prevajalec (T_1) strokovnjak na raziskovanem področju, kar zagotavlja prevod z bolj kliničnega vidika. Za drugega prevajalca (T_2) pa je zaželeno, da nima strokovnega ozadja s preiskovanega področja; imenujemo ga tudi »naivni prevajalec«, vprašalnik pa prevaja bolj z zornega kota populacije. Prvemu prevodu v materni jezik pravimo kar prvi prevod (angl. *forward translation*).

V **drugi fazi** poteka sinteza obeh prevodov. Prevajalca ju primerjata, iščeta odstopanja, o njih razpravljata in nazadnje oblikujeta prvi združeni prevod (T_{-12}). Pri tem naredita pisno poročilo, v katerem opišeta prilagoditve in pomisleke ter proces sinteze.

Ta prevod (T_{-12}) se nato uporabi za prevod nazaj v tuji jezik (angl. *backward translation*) v **tretji fazi**. To je » t.i. slepi prevod«, ki ga spet opravi neodvisna prevajalca (BT_1 in BT_2), ki jima je jezik izvirnega vprašalnika materni jezik. S tem zagotovimo, da je prevod v

slovenščino zares točen, kar je prvi preizkus veljavnosti. Za neodvisen prevod je najboljše, da prevajalca ne poznata izvirnega vprašalnika.

V **četrti fazi** zaseda skupina strokovnjakov ali strokovni odbor. Skupina je sestavljena iz prevajalcev ali vsaj po enega prevajalca iz vsake skupine, metodologa, strokovnjaka na raziskovanem področju in včasih tudi avtorja izvirnega vprašalnika. Naloga strokovnega odbora je pregledati oba slovenska prevoda (T_1 in T_2), združeni slovenski prevod ($T_{1,2}$) in obe nazaj v tuji jezik prevedeni različici (BT_1 in BT_2) vprašalnika. Ob pregledu je treba voditi zapisnik, v katerega skupina beleži vse odločitve za nastanek predkončne različice prevedenega vprašalnika. Strokovni odbor mora pregledati vse različice prevodov in ugotoviti, ali sta prevedena in izvirna različica pomensko, idiomatično, izkustveno in konceptualno enakovredni. Vsa odstopanja je treba nasloviti in razrešiti ter doseči soglasje glede vseh vprašanj.

V **peti fazi** poteka preliminarno pilotno testiranje vprašalnika na manjšem vzorcu (30 do 50 ljudi), ki naj bi predstavljal želeno populacijo. Raziskovalci udeležence ob reševanju vprašalnika vprašajo o pomenu vsakega vprašanja. Tako preverijo, ali so vprašanja razumljiva in ali bodo odgovori uporabni. V šesti fazi skupina strokovnjakov prilagodi vprašalnik glede na zbrane komentarje v pilotni študiji in potrdi končno različico prevedenega vprašalnika.

Prevodu sledi **validacija**, ki jo opravimo na testnem vzorcu. Končni vprašalnik se razdeli večjemu vzorcu ljudi, ki jim je vprašalnik namenjen. Testni vzorec naj bi bil velik med 5 : 1 (50 ljudi : 10 vprašanj) in 30 : 1, nekateri pa govorijo o številkah, pri čemer naj bi bil vzorec 300 dober, 500 zelo dober in nad 1000 odličen. Najprej se izračuna zanesljivost vprašalnika, ki kaže doslednost rezultatov. Najpogosteje ocenjujemo **notranjo zanesljivost** (angl. *internal consistency*), ki kaže medsebojno povezanost postavk vprašalnika in to, ali resnično merijo isti konstrukt. Notranjo zanesljivost izražamo z mero Chronbach alfa, ki ima vrednosti med 0 in 1, pri čemer je vrednost nad 0,7 sprejemljiva in kaže notranjo zanesljivost. **Veljavnost vprašalnika** se določi z analizo, ali vprašalnik resnično meri tisto, za kar trdi, da meri. Pri testiranju vprašalnika moramo preveriti vsebinsko veljavnost (angl. *content validity*), ki za vsako vprašanje meri, koliko predstavlja raziskovani konstrukt, in konstruktno veljavnost (angl. *construct validity*), ki kaže povezovanje posameznega konstrukta z drugimi konstrukti.

Z DOKAZI PODPRTO BABIŠTVO

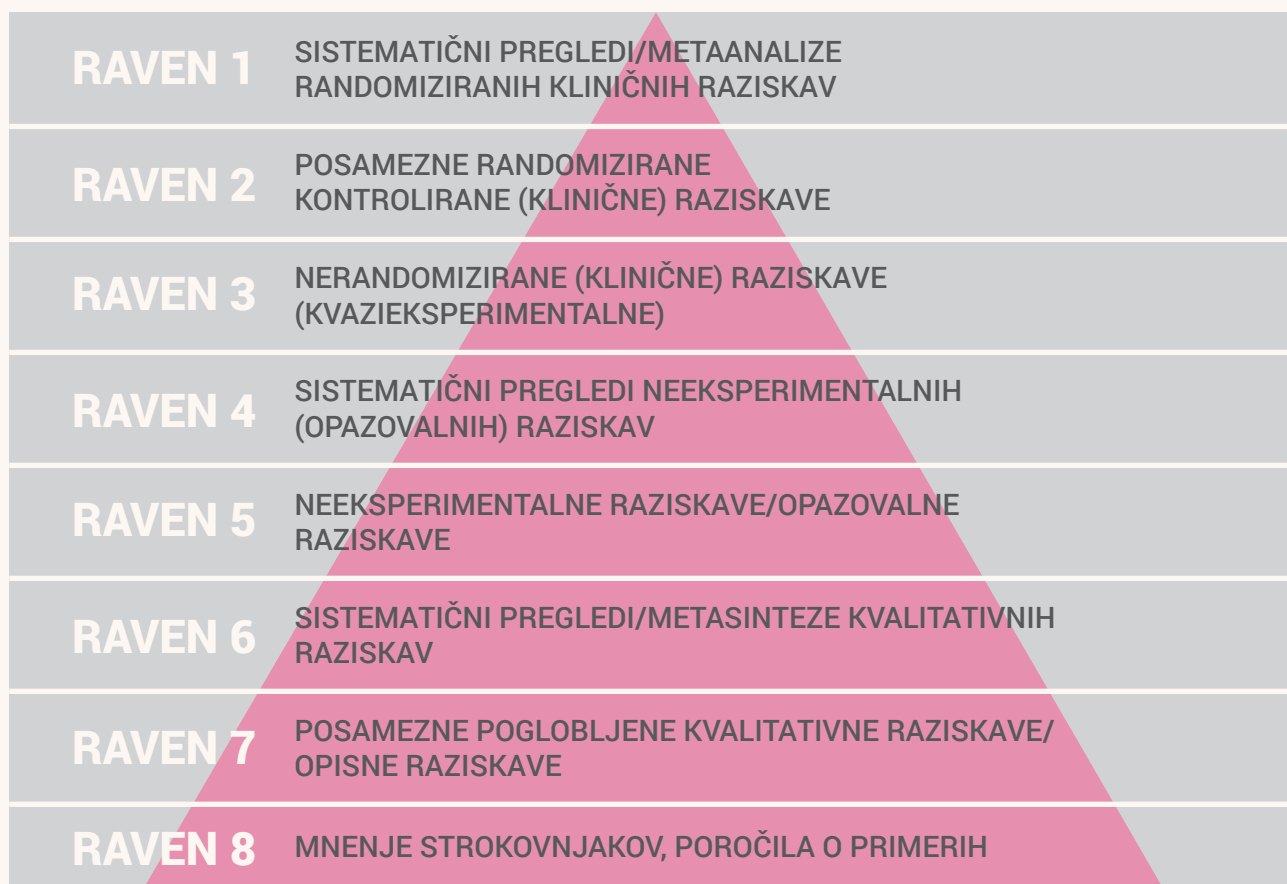
Uporaba dokazov kot podlaga za sprejemanje odločitev je postala pričakovana, čeprav zahteven pristop k praksi na vseh zdravstvenih področjih. Koncept na dokazih temelječe prakse (angl. *evidence-based practice* – EBP) je postal temelj sodobnega zdravstva, odkar so ga konec devetdesetih let prejšnjega stoletja uvedli na področju medicine. V babištvu se je začel pojavljati okrog leta 2005 s poudarkom, da je praksa, ki temelji na dokazih, temelj sodobne in v žensko usmerjene obravnave.

Danes je za babice seveda samoumevno, da mora babištvo oz. babiška praksa temeljiti na dokazih, saj je to sprejet pristop v babištvu, ki vodi k boljšim zdravstvenim izidom in zmanjšuje razlike v kakovosti obravnave.

4.1 Na dokazih temelječa praksa v babištvu

Na dokazih temelječa praksa je običajno opredeljena kot zaveza, da bo zdravstvena obravnava temeljila na najboljših razpoložljivih znanstvenih dokazih. Za to mora babica poznati in uporabljati številne veščine, vključno z učinkovitim iskanjem literature in poznavanjem uporabe formalnih pravil o dokazih pri vrednotenju strokovne in znanstvene literature. Na dokazih temelječa praksa ima epistemološki in klinični značaj, saj predlaga optimalne načine razvijanja znanja in trdi, da so informacije, pridobljene s kakovostnimi znanstvenimi raziskavami, osnova za učinkovito klinično prakso. Babice (ali študenti babištva) tako v praksi nove informacije in znanje v svoje delo vključujejo v več korakih. Prvi korak je učenje iskanja informacij, ki mu sledita analiza in nazadnje uporaba dokazov v ustreznih situacijah.

Z dokazi podprta praksa uporablja natančno opredeljena merila za ocenjevanje kakovosti kliničnih raziskav in ustvarja hierarhijo dokazov. To je sistem, ki usmerja vrednotenje dokazov, uporabljenih v zdravstveni praksi, pri čemer so metodologije in vrste dokazov, ki veljajo za najbolj zanesljive in znanstvene, na vrhu, najmanj znanstvene pa na koncu. Hierarhija je predstavljena na Sliki 9.

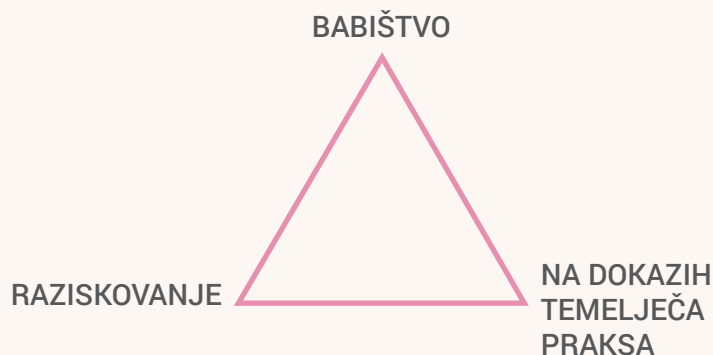

Slika 9: Hierarhija dokazov

Čeprav lahko z znanstvenimi dokazi določimo, kateri poseg ali postopek je najboljši za celotno populacijo, to ne zmanjšuje potrebe po znanju, sklepanju, presoji in odločanju babice na ravni posameznice oz. posamezne družine. Babice morajo poznati in upoštevati smernice, ki temeljijo na znanstvenih dokazih, hkrati pa pri odločanju upoštevati tudi svoje izkušnje in intuicijo. Ob tem je nujno zavedanje, da je za prakso, ki temelji na dokazih, potrebna vseživljenjska reflektivna praksa.

Tako raziskovalni proces kot tudi uporaba dokazov, ki jih zagotavlja, vključujeta interpretacijo. Osebna prepričanja, vrednote ter institucionalne norme lahko vplivajo na razlago dokazov. Zaradi tega so nekatere babiške prakse sprejete zelo hitro, za druge pa se zdi, da jih je skoraj nemogoče spremeniti. Zato je pri prenosu najboljših razpoložljivih dokazov v prakso še vedno prisotna vrzel, ki upočasnjuje prenos novega znanja v vsakdanjo babiško prakso.

Babice morajo biti vključene v raziskovanje in vedeti, kako uporabiti raziskave v klinični praksi. Za zagotavljanje optimalnih rezultatov za ženske je torej treba poznati in upoštevati razmerje med tremi glavnimi koncepti. To so babištvo, raziskovanje in na dokazih temelječa praksa (Slika 10).

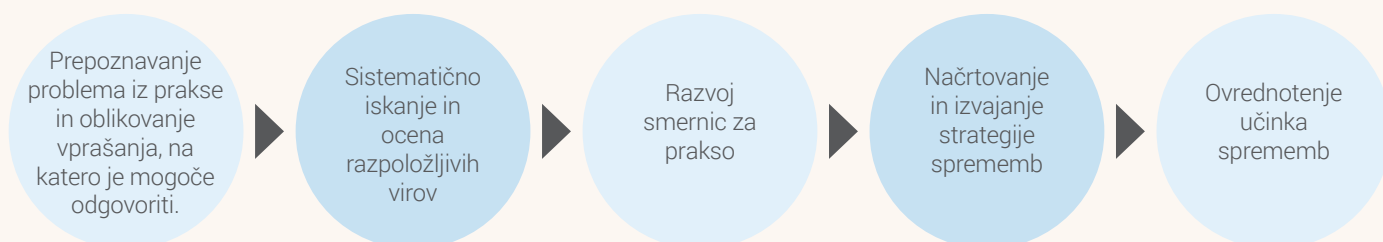

Slika 10: Koncepti za zagotavljanje optimalnih rezultatov za ženske

Cilj babištva je obravnava in podpora ženskam in njihovim družinam, da bi jim zagotovili najboljše možne rezultate ne glede na to, ali so ti fizični, čustveni ali socialni. Pri tem je ključno, da je obravnava osredotočena na žensko. Ne smemo enačiti ali zamenjevati na dokazih temelječe prakse in raziskovanja. Na dokazih temelječa praksa se osredotoča na uporabo znanja, običajno tistega, ki je bilo pridobljeno z raziskavami, da bi bila dosežena najvišja možna raven obravnave in rezultatov. Rezultati in ugotovitve raziskav morajo zagotoviti čim bolj objektivno in natančno znanje in informacije. Na dokazih temelječa praksa pomeni uporabo tega znanja kot temelja za sprejemanje kliničnih odločitev. Tako ju lahko obravnavamo kot različni, a povezani sestavini, vključeni v isti proces izboljšanja babiške obravnave.

Na dokazih temelječa babiška praksa je torej bistvena za zagotavljanje varne, učinkovite in kakovostne obravnave žensk v rodni dobi, pri čemer mora ustrezati njihovim individualnim potrebam. Za zagotavljanje obravnave, osredotočene na ženske, je treba upoštevati dokaze iz raziskav skupaj s kliničnimi izkušnjami in željami posameznic. Ena od nalog in hkrati izzivov za visokošolsko ustanovo, ki izobražuje babice, je vključevanje na dokazih temelječih podatkov in znanja v učni načrt, tako da jih študenti babištva dojemajo kot sestavni del svoje vloge in ne kot ločen koncept. Študenti babištva potrebujejo znanje in spretnosti za prepoznavanje področij prakse, ki jih je treba raziskati, razumevanje delovanja vsake faze raziskovalnega procesa ter kritično branje strokovnih in znanstvenih virov. Večina izobraževalnih programov za babištvo je zasnovana tako, da študentom omogoča pridobivanje in uporabo znanj, veščin in spretnosti, potrebnih za profesionalno delovanje v babiški praksi. Sem spadata npr. iskanje literature in kritično vrednotenje strokovnih in znanstvenih člankov.

Na dokazih temelječa praksa poteka v več korakih (Slika 11). Izhodišče je vedno opredelitev področja, ki ga je treba izboljšati.

Slika 11: Koraki procesa uporabe na dokazih temelječe prakse

Ob tem se je treba zavedati, da se v okviru babiške obravnave odločitve ne sprejemajo samo na podlagi pregleda literature in dokazov, temveč temeljijo na dokazih iz literature, strokovnega znanja posamezne babice (ali skupine babic) ter vrednot in želja žensk in njihovih družin.

4.2 Kritično razmišljanje v babištvu

Kritično mišljenje lahko opišemo kot sposobnost raziskovanja problema, vprašanja ali situacije, povezovanja vseh razpoložljivih informacij, oblikovanja rešitve in utemeljevanja svojega stališča. Le tako lahko babice izvajajo varno avtonomno babiško prakso. Kritično razmišljanje je torej bistveno za varno in učinkovito babiško prakso. Babice morajo imeti dobro razvite veščine kritičnega razmišljanja, da lahko strokovno presojujejo na podlagi dokazov, varnosti in osredotočenosti na žensko ter ob upoštevanju pomena individualne obravnave in potrebe po njej.

Za razvoj in krepitev kritičnega mišljenja mora posameznik imeti in/ali razviti samostojno razmišljanje, poštenost, razgledanost na osebni in družbeni ravni, ponižnost, duhovni pogum, integriteto, vztrajnost, samozavest, zanimanje za raziskovanje, radovednost, izvirnost in ustvarjalnost. Kritično mišljenje skupaj z ustvarjalnostjo izboljša rezultat, saj lahko babice najdejo specifične rešitve za specifične probleme, pri čemer se ustvarjalnost pojavi tam, kjer tradicionalni ukrepi niso učinkoviti. Z ustvarjalnostjo hitro dobivajo nove ideje, se prilagajajo, iščejo izvirne rešitve ter delo opravljajo samostojno in samozavestno tudi pod pritiskom.

Kritično razmišljanje in klinično sklepanje sta ključna elementa pri zagotavljanju kakovostne babiške obravnave, zato v študijskem procesu na področju babištva razvijamo veščine raziskovanja z različnimi vrstami (raziskovalno-eksperimentalnih) dejavnosti, ki so namenjene razvijanju raziskovalnih spretnosti in vpeljevanju v znanstveni način razmišljanja in delovanja.

Učitelj se mora pred uporabo metod učenja in poučevanja, osredotočenih na raziskovanje, vedno dobro pripraviti, saj je treba naloge zelo natančno načrtovati in razviti natančna merila za ocenjevanje. Bistvo raziskovalne dejavnosti sta prilagodljivost in dinamičnost, ki ju je težko uskladiti s togim učnim načrtom. Eden ključnih izzivov je, da raziskovalno delo temelji na resničnem življenjskem problemu, ki zanima študente. Pri večini raziskav je treba uporabiti interdisciplinarni pristop. To pomeni, da so raziskovalne dejavnosti najučinkovitejše, če se izvajajo v sodelovanju z učitelji različnih predmetov, kar lahko pomeni tudi organizacijske izzive.

5

LITERATURA IN VIRI

Alfaro – LeFevre, R. (2019). *Critical Thinking, Clinical Reasoning, and Clinical Judgment: A Practical Approach*. Elsevier.

Banjac, M. (2020). *Uvod v kvalitativne metode zbiranja podatkov. Opazovanje, intervju in fokusna skupina*. Fakulteta za družbene vede, Založba FDV.

Beaton, D. E., & Guillemin, F. (2000). Guidelines for the Process of Cross-Cultural Adaptation of Self-Report Measures. *Spine*, 25(24), 3186–3191.

Bowling, A. (2023). *Research Methods In Health: Investigating Health And Health Services*. Open University Press.

Byrne, A., McNeill, J., Rogers, K., & Porter, S. (2018). Impact of Enquiry Based Learning (EBL) on student midwife praxis. *Midwifery*, 58, 83–85.

Carter, A. G., Creedy, D. K., & Sidebotham, M. (2016). Development and psychometric testing of the Carter Assessment of Critical Thinking in Midwifery (Preceptor/Mentor version). *Midwifery*. 34, 141-149.

Clinical Reasoning. Instructor resources. (2009). Faculty of Health, University of Newcastle. https://www.newcastle.edu.au/__data/assets/pdf_file/0010/86536/Clinical-Reasoning-Instructor-Resources.pdf

College London. https://www.ucl.ac.uk/teaching-learning/sites/teaching-learning/files/enhancing_programmes_of_study_sept_2016.pdf

Connecting Higher Education. International perspectives on research-based education. (2017). University College London. https://www.ucl.ac.uk/teaching-learning/sites/teaching_learning/files/book_of_abstracts_0.pdf

Copnell, B., & McKenna, L. (2020). *Fundamentals of Nursing and Midwifery Research: A practical guide for evidence-based practice*. Routledge.

Corbin, J., & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (3rd ed.). Sage Publications, Inc.

Creswell, J. W. (2015). *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*. Pearson.

Creswell, J.W., & Creswell, J.D. (2022). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. SAGE Publications.

Cvetek, S. (1993). Visokošolski kurikulum: strategija načrtovanja, izvedbe in evalvacije študijskih programov. Dialog.

Cvetek, S. (2015). Učenje in poučevanje v visokošolskem izobraževanju: teorija in praksa. Buča

De Brún, A., Rogers, L., Drury, A., & Gilmore, B. (2022). Evaluation of a formative peer assessment in research methods teaching using an online platform: A mixed methods pre-post study. *Nurse Educ Today*, 108, 105166. doi: 10.1016/j.nedt.2021.105166.

De Leo, A., Bayes, S., Geraghty, S., & Butt, J. (2019). Midwives' use of best available evidence in practice: An integrative review. *J Clin Nurs.*, 28(23-24), 4225-4235. doi: 10.1111/jocn.15027.

Dilly, F., & Carnell, B. (2016). Connected Curriculum: Enhancing programmes of study. (2016). University

Dostal, J. (2015). Inquiry-based instruction: Concept, essence, importance and contribution. Palacky University, Faculty of Education.

Enquiry Based Learning: Student Guide. (2015) University of the West of England. <https://www2.uwe.ac.uk/services/Marketing/students/Newstudents/HAS/Midwifery%20EBL%20Student%20Guide.pdf>

Flick, U. (2021). *Doing Interview Research: The Essential How To Guide*. SAGE Publications.

Frankland, S. (2007). *Enhancing Teaching and Learning through Assessment*. Springer.

Fung, D. (2017). *A Connected Curriculum for Higher Education*. UCL Press.

Hariyanto, Jojoatmojo, S., Nurkamto, J., & Gunardhadi. (2019). The Influence of Inquiry-Based Learning Materials towards Students' Achievement. *Journal of Physics: Conference Series*, 1339. doi:10.1088/1742-6596/1339/1/012067

How to change practice: Understand, identify and overcome barriers to change. (2007). National Institute for Health and Clinical Excellence. <https://www.nccmt.ca/uploads/media/media/0001/02/1200a0027a05725accd75602cea8ff141b69d31b.pdf>

Jefford, E., Jomeen, J., Guy, F., Newcombe, B., & Martin, C. (2018). Applying a midwifery-specific decision-making tool to midwives' clinical reasoning and midwifery practice when managing a woman's perineum in labor: An exploratory study. *International journal of childbirth*, 8(1), 54-66. <https://doi.org/10.1891/2156-5287.8.1.54>

Jolley, J. (2020). *Introducing Research and Evidence-Based Practice for Nursing and Healthcare Professionals*. Routledge.

Kelly, A. V. (1989). *The Curriculum - Theory and Practice*. Paul Chapman Publishing Ltd

Lanssens, D., Goemaes, R., Vrielinck, C., & Tency, I. (2022). Knowledge, attitudes and use of evidence-based practice among midwives in Belgium: A cross-sectional survey. *Eur J Midwifery*, 10(6)36. doi: 10.18332/ejm/147478.

- McDonald, B. (2015). *Peer Assessment that Works*. Rowman & Littlefield.
- Mtshali, N.G., & Baloyi, O.B. (2018). A middle-range theory for developing clinical reasoning skills in undergraduate midwifery students. *International Journal of Africa Nursing Sciences*, 9, 92-104.
- Nallen, K., & Porter, S. (2018). Does Enquiry Based Learning (EBL) impact on clinical practice? A qualitative exploration of midwifery graduates' perceptions. *Midwifery*, 63, 17–19.
- Pađen, L., Pajnič, M., Vettorazzi, R., Pérez-Perdomo, A, Stefaniak, M., Claes, N., Franco, H., Vandervoort, A., & Ravljen, M., (2023)."Learning a Way of Thinking"-World Café on Clinical Reasoning in Nursing and Midwifery Education and Practice across Five European Union Countries. *Healthcare*,16;11(22),2969. doi: 10.3390/healthcare11222969.
- Papathanasiou, IV., Kleisariis, CF., Fradelos, EC., Kakou, K., & Kourkouta, L. (2014). Critical thinking: the development of an essential skill for nursing students. *Acta Inform Med.*, 22(4), 283-286. doi: 10.5455/aim.2014.22.283-286.
- Pedaste, M., Mäeots, M., Siiman, L., de Jong, T., van Riesen, S.A.N., Kamp, E.T., Manoli, C.C., Zacharia, Z.C., & Tsourlidaki, E. (2015). Phases of inquiry-based learning: Definitions and the inquiry cycle. *Educational Research Review*, 14, 47–61.
- Pedaste, M., Mäeots, M., Siiman, L. A., de Jong, T., van Riesen, S. A. N., Kamp, E. T., Manoli, C. C., Zacharia, Z. C., & Tsourlidaki, E. (2015). Phases of inquiry-based learning: Definitions and the inquiry cycle. *Educational Research Review*, 14, 47–61.
- Power, A. (2015). Contemporary midwifery practice: Art, science or both? *British Journal of Midwifery*, 23, 654-657. 10.12968/bjom.2015.23.9.654.
- Rees, C. (2011). *Introduction to Research for Midwives*. Elsevier.
- Science education now – A renewed pedagogy for the future of Europe (2007). European Commission Directorate-General for Research Information and Communication Unit <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/rapportrocardfinal.pdf>
- Snow, S., & Torney, L. (2015). An evaluation of the first year of an enquiry-based learning midwifery curriculum. *British Journal of Midwifery*, 23(12), 894–900.
- Sokolowska, D. (2020). Volume 1: Inquiry Based Learning to enhance teaching: Theory, tools and examples. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.
- Stenberg, M., Mangrio, E., Bengtsson, M., & Carlson, E. (2021). Formative peer assessment in higher healthcare education programmes: a scoping review. *BMJ Open*, 9,11(2):e045345. doi: 10.1136/bmjopen-2020-045345.
- Tsang, S., Royse, C. F., & Terkawi, A. S. (2017). Guidelines for developing, translating, and validating a questionnaire in perioperative and pain medicine. *Saudi Journal of Anesthesia*, S80–S90.

Tully, S. L. (2010). Student midwives' satisfaction with enquiry-based learning. *British Journal of Midwifery*, 18(4): 254–258.

University College London. (n.d.) Connected Curriculum: a framework for research-based education. <https://www.ucl.ac.uk/teaching-learning/connected-curriculum-framework-research-based-education>

Univerza v Ljubljani. (n.d.). Etika v raziskovanju na univerzi v Ljubljani. Obveščeno soglasje: navodila za pripravo. https://www.uni-lj.si/raziskovalno_in_razvojno_delo/etika_in_integriteta_v_raziskovanju/

Van Wagner, V. (2016). Reconsidering Evidence: Evidence-based Practice and Maternity Care in Canada (PHD). York University. <https://yorkspace.library.yorku.ca/items/3801afa7-138f-4b17-b9aa-329042f1f0ee>

6

PRILOGE

Priloga 1: **Koraki učenja z raziskovanjem 1**

Opis: 1. raven – uvajanje v raziskovanje

Sodelujoči: študent 1. letnika VSŠP Babištvo

Mentor: visokošolski učitelj

Namen raziskave in opredelitev raziskovalnega vprašanja:

Kaj bom raziskoval-a?

Predznanje:

Kaj že vem o tem, kar raziskujem?

Napovedovanje:

Kaj menim, da se bo zgodilo?

Opredelitev in nadzor spremenljivk:

Kaj bom spreminjal-a in kaj moram ohraniti ves čas enako?

Načrtovanje izvedbe raziskave:

Kako bom izvedel-a raziskavo? Kaj bom za to potreboval-a?

Zbiranje podatkov oz. rezultatov:

Kaj se je zgodilo? Kaj sem opazil-a ali izmeril-a? Kaj sem ugotovil-a?

Preverjanje veljavnosti napovedi:

Kaj mi je povzročalo težave pri izvedbi raziskave? Kaj bi lahko naredil-a drugače? Kaj sem se naučil-a? Kako sem se počutil-a pri izvajanju raziskave?

Priloga 2: **Uvajanje na raziskovanju utemeljenega kurikula 1**

Študijski program: Babištvo, 1. stopnja (VS)

Predmet: Babištvo in babiška praksa 1; predmetna vsebina Šola za starše 1

Letnik študija: 1. letnik

Obseg izvedbe predmeta: 20 pedagoških ur KP

Učni izid: Študenti medsebojno primerjajo, analizirajo in ovrednotijo različne potrebe po raziskovanju v babištvu s poudarkom na analizi stanja in potreb žensk v poporodnem obdobju.

VLOŽEK/VIR UČITELJA (INPUT)	AKTIVNOSTI ŠTUDENTOV (ACTIVITIES)	IZDELEK/ REZULTAT DELA ŠTUDENTOV (OUTPUT)	DOSEŽEN (UČNI) IZID (OUTCOME)	DOLGOROČNI UČINEK/VPLIV (IMPACT)
Uvodna predstavitev dela in ciljev ter poteka izvedbe predmeta.	Študenti v skupinah po vnaprej določenih kriterijih analizirajo potrebe po raziskovanju v poporodnem obdobju. Študent načrtuje in izvede intervju, ki ga nato z drugimi študenti analizira in interpretira.	Priprava skupnega prispevka in prikaz rezultatov za javno predstavitev. Refleksija procesa učenja z raziskovanjem glede na ugotovitve ob predstavitev.	Študenti po vnaprej določenih kriterijih ustno predstavijo izsledke raziskave. Študenti ozavestijo in z utemeljitvami pokažejo, da se zavedajo različnih potreb žensk v poporodnem obdobju.	Zmožnost samostojnega kritičnega presojanja in analize potreb v populaciji. Zmožnost raziskovanja s kvalitativno paradigmo.

Učne metode: razlaga, razprava, metoda branja in dela z (angleškim) besedilom, metoda pogovora ter zbiranja in analize podatkov	Učne oblike: frontalna, skupinsko in individualno delo	Učne vsebine: primeri žensk s prepoznanimi različnimi potrebami v poporodnem obdobju	Učno okolje: učilnica/predavalnica, klinično okolje, dom, delo na terenu
---	--	--	--

Priloga 3: Koraki učenja z raziskovanjem 2

Opis: 2. raven – raziskovanje

Sodelujoči: študent 2. letnika VSŠP Babištvo

Mentor: visokošolski učitelj

Namen raziskave in opredelitev raziskovalnega vprašanja:

Kaj želim preveriti ali raziskati? Moje raziskovalno vprašanje je? Katero hipotezo želim preveriti z raziskavo?

Predznanje:

Katera znanja lahko pri tem uporabim? Kaj že vem o tem, kar raziskujem? Katera znanja še potrebujem, preden začnem z raziskavo?

Napovedovanje:

Kakšne rezultate predvidevam? Kaj menim, da se bo zgodilo? Na osnovi česa pričakujem takšne rezultate? Kaj je vplivalo na mojo napoved? Kako bomo ugotavljali učinke? Kaj bom meril-a, opazoval-a?

Načrtovanje izvedbe raziskave:

Kako bom izvedel-a raziskavo? Kakšen bo postopek izvedbe raziskave? Kaj potrebujem za izvedbo? Kako bom med raziskavo zbiral-a in beležil-a podatke?

Zbiranje in analiza podatkov oz. rezultatov:

Kakšne rezultate sem dobil-a? Kako naj rezultate predstavim čim nazorneje? Kaj lahko razberem iz rezultatov (opažanj, meritev)? Je mogoče iz podatkov izpeljati pravilo/zakonitost?

Preverjanje veljavnosti napovedi:

Ali se rezultati ujemajo z napovedjo pred izvedbo raziskave? Ali rezultati potrjujejo hipotezo? Kaj sem se naučil-a? Kako sem se počutil-a pri izvajanju raziskave?

(Samo)evalvacija:

Ali so rezultati raziskave smiselni? Katere napake so se lahko pojavile pri raziskavi? Kaj bi spremenil-a v primeru ponovitve raziskave? Kaj sem se naučil-a iz raziskave? Kaj sedaj vem/znam, česar prej nisem?

Priloga 4: **Uvajanje na raziskovanju utemeljenega kurikula 2**

Študijski program: Babištvo, 1. stopnja (VS)

Predmet: Zdravstveno varstvo otrok

Letnik študija: 2. letnik

Obseg izvedbe predmeta: 30 pedagoških ur

Učni izid: Študenti analizirajo in ovrednotijo literaturo o izbrani temi ter primerjajo različne primere dobrih praks.

VLOŽEK/VIR UČITELJA (INPUT)	AKTIVNOSTI ŠTUDENTOV (ACTIVITIES)	IZDELEK/ REZULTAT DELA ŠTUDENTOV (OUTPUT)	DOSEŽEN (UČNI) IZID (OUTCOME)	DOLGOROČNI UČINEK/VPLIV (IMPACT)
Uvodna predstavitev dela in ciljev ter poteka izvedbe predmeta.	Študenti izvedejo sistematičen pregled literature in izdelajo izobraževalno kartico po vnaprej določenih kriterijih.	Kratka seminarska naloga s ključnimi izsledki na dokazih temelječe babiške prakse. Predstavitev izobraževalnih kartic z uporabo IKT. Refleksija študentov po predstavitvah.	Študenti po vnaprej določenih kriterijih ustno predstavijo primere dobrih praks in izobraževalne kartice. Z utemeljitvami pokažejo, da se zavedajo pomena uporabe na dokazih temelječe prakse ter različnih potreb žensk in otrok v poporodnem obdobju.	Zmožnost samostojnega kritičnega presojanja prenosa znanja iz teorije v praktično delo.

Učne metode: razlaga, razprava, metoda branja in dela z (angleškimi) besedilom, metoda pogovora, opazovanja, zbiranja in analize podatkov	Učne oblike: skupinsko in individualno delo, simulacija/ prikazovanje, igra vlog	Učne vsebine: konkretni primeri aktualnih vsebin in primerov pri predmetu	Učno okolje: učilnica/predavalnica, klinično okolje, dom, virtualno študijsko okolje
---	--	---	--

Priloga 5: Koraki učenja z raziskovanjem 3

Opis: 3. raven – napredno raziskovanje

Sodelujoči: študent 3. letnika VSŠP Babištvo

Mentor: visokošolski učitelj

Namen raziskave in opredelitev raziskovalnega vprašanja:

Kaj je značilno za pojav, ki je predmet raziskave, oz. problem, ki ga želim razrešiti z raziskavo? Katera raziskovalna vprašanja se mi porajajo v zvezi s problemom, ki ga raziskujem, oz. katere hipoteze bi v zvezi s tem rad-a preveril-a?

Predznanje:

Katera teoretična znanja in dosedanje izkušnje lahko uporabim pri iskanju odgovorov na raziskovalna vprašanja?

Napovedovanje:

Katere hipoteze bom postavil-a v raziskavi glede na zastavljena raziskovalna vprašanja?

Opredelitev in nadzor spremenljivk:

Katere spremenljivke vplivajo na pojav/ problem, ki ga raziskujem? Katere neodvisne in odvisne spremenljivke izhajajo iz raziskovalnega vprašanja oz. hipoteze?

Načrtovanje izvedbe raziskave:

Opiši izvedbeni načrt za raziskavo: opis poteka izvedbe, potrebni pripomočki, način zbiranja in beleženja podatkov oz. rezultatov ... Ali je mogoče pred izvedbo raziskave s predhodnimi poskusi preveriti ustreznost predvidenih načinov zbiranja podatkov?

Zbiranje in analiza podatkov oz. rezultatov:

Kako lahko obdelam, analiziram in predstavim podatke? Katere zaključke lahko oblikujem in kako jih lahko povežem oz. utemeljim s svojim teoretičnim znanjem?

Preverjanje veljavnosti napovedi:

Ali zbrani podatki in izpeljane ugotovitve podpirajo veljavnost postavljenih hipotez?

(Samo)evalvacija:

Kako ocenjujem zanesljivost svojih rezultatov in zaključkov? Katere napake so se lahko pojavile v raziskavi? Kaj bi lahko spremenil-a pri načrtovanju in izvajanju raziskave, da bi zmanjšal-a vpliv napak? Kaj sem se novega naučil-a o raziskovanem pojavu/problemu? Kako ocenjujem svoj napredek na področju raziskovalnih veščin?

Priloga 6: **Uvajanje na raziskovanju utemeljenega kurikula 4**

Študijski program: Babištvo, 1. stopnja (VS)

Predmet: Diplomsko delo

Letnik študija: 3. letnik

Obseg izvedbe predmeta: 45 pedagoških ur

Učni izid: Študenti spoznajo metode in tehnike kvalitativnega in kvantitativnega empiričnega raziskovanja ter oblikujejo raziskovalni načrt s področja študijskih vsebin.

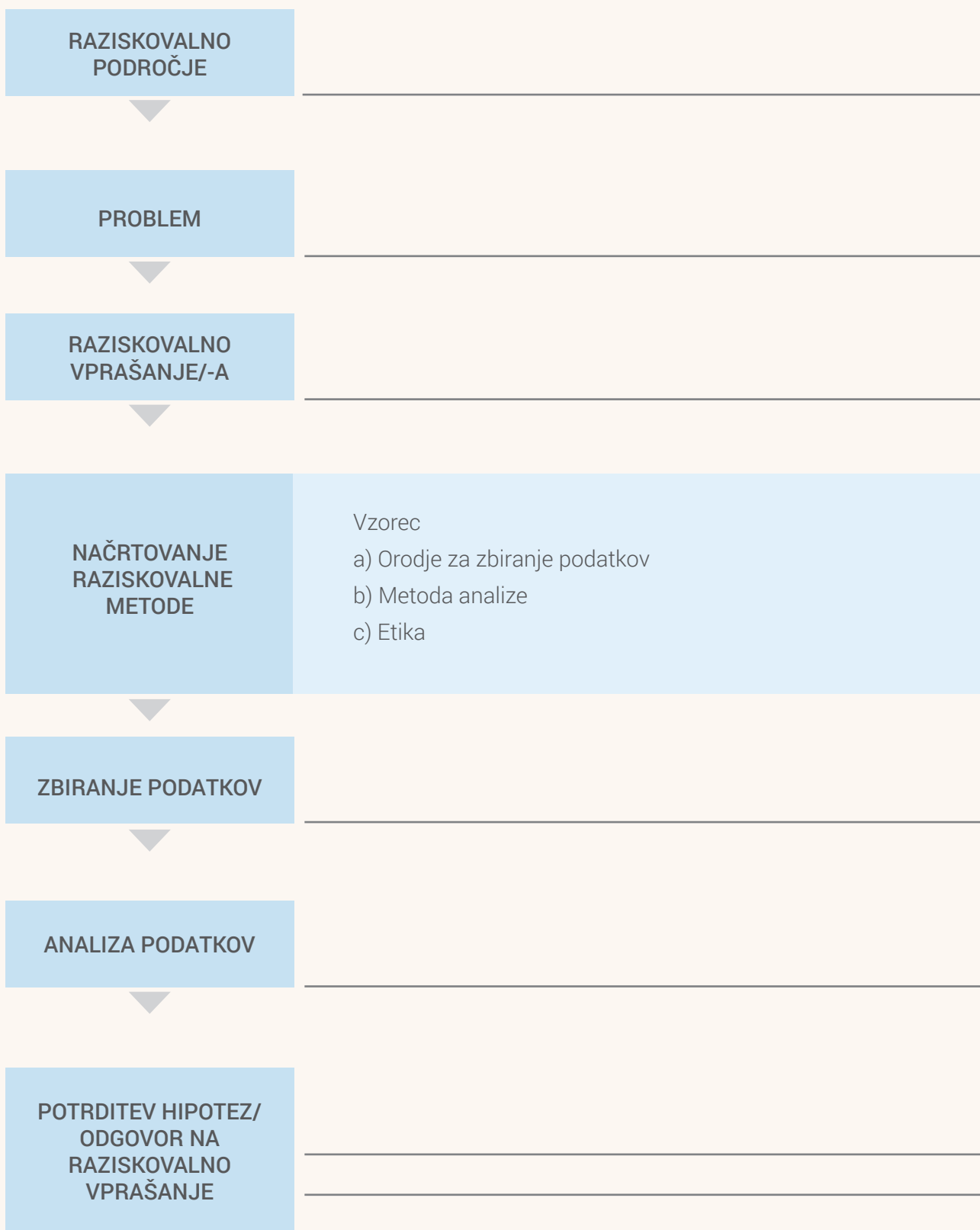
VLOŽEK/VIR UČITELJA (INPUT)	AKTIVNOSTI ŠTUDENTOV (ACTIVITIES)	IZDELEK/ REZULTAT DELA ŠTUDENTOV (OUTPUT)	DOSEŽEN (UČNI) IZID (OUTCOME)	DOLGOROČNI UČINEK/VPLIV (IMPACT)
Uvodna predstavitev dela in ciljev ter poteka izvedbe predmeta.	Študenti v skupinah analizirajo literaturo in elemente po vnaprej določenih kriterijih. Glede na kvantitativni raziskovalni dizajn načrtujejo in izvedejo raziskavo.	Kratka seminarska naloga s ključnimi ugotovitvami o temi raziskovanja. Predstavitev ključnih ugotovitev ob računalniški predstavitvi. Refleksija študentov po predstavitvah posameznih skupin.	Študenti po vnaprej določenih kriterijih ustno predstavijo ugotovljene razlike pri uporabi validiranega vprašalnika in samostojno oblikovanega vprašalnika. Z utemeljitvami pokažejo, da se zavedajo pomena raziskovanja v babištvu.	Zmožnost samostojnega kritičnega presojanja načrtovanja in izvedbe raziskave. Zmožnost raziskovanja s kvantitativno paradigmo.

Učne metode: razlaga, razprava, metoda branja in dela z (angleškim) besedilom, metoda pogovora, zbiranja in analize podatkov	Učne oblike: skupinsko in individualno delo	Učne vsebine: primeri raziskave med študenti in primeri aktualnih vsebin pri predmetu	Učno okolje: učilnica/predavalnica, dom, virtualno študijsko okolje
--	---	---	---

Priloga 7: **Kvantitativni raziskovalni dizajn**

RAZISKOVALNO PODROČJE	
PROBLEM	
RAZISKOVALNO VPRAŠANJE/-A	
NAČRTOVANJE RAZISKOVALNE METODE	a) Vzorec b) Hipoteze c) Orodje za zbiranje podatkov d) Metoda analize e) Etika
PILOTNA ŠTUDIJA	
ZBIRANJE PODATKOV	
ANALIZA PODATKOV	
POTRDITEV HIPOTEZ/ ODGOVOR NA RAZISKOVALNO VPRAŠANJE	

Priloga 8: **Kvalitativni raziskovalni dizajn**

Priloga 9: Priprava intervjuja

1. Načrtovanje intervjuja

- **Kaj želite raziskovati, kakšen je namen vaše raziskave?**

Če želite izbrano tematiko ali pojav raziskovati z zornega kota posameznika ter dobiti informacije o njegovem razmišljanju, doživljanju in izkušanju, je intervju primerna raziskovalna metoda. V nasprotnem primeru je morda primernejša kaka druga metoda.

- **Katero strukturo intervjuja boste izbrali?**

Praviloma velja, da strukturo izbiramo glede na raziskanost izbrane tematike in poglobljenost informacij, ki jih želimo pridobiti. Če raziskujemo zelo raziskano tematiko in ne želimo poglobljenih podatkov, izberemo strukturiran intervju, ki ima vnaprej zastavljena natančna vprašanja. Če raziskujemo malo raziskano tematiko in si želimo bolj poglobljene odgovore, je primerna izbira nestrukturiran intervju, v katerem bodo vnaprej določena le izhodiščna vprašanja, druga pa bomo prilagajali odgovorom udeleženca med intervjujem. Lahko izberemo polstrukturiran intervju, ki je srednja pot. Vsebuje vnaprej zastavljena vprašanja, ki jih lahko prilagajamo poteku intervjuja.

- **Kdo bodo udeleženci raziskave in kako jih boste povabili k sodelovanju? Koliko udeležencev potrebujete?**

Razmislite, koga boste intervjuvali, da boste dobili pomembne podatke, s katerimi boste lahko odgovorili na raziskovalna vprašanja, ter kakšni bodo vključitveni kriteriji, da bodo raziskovalni podatki zares uporabni. Glede na izbrano skupino udeležencev razmislite, kako jih boste povabili k sodelovanju – v določenih skupinah (npr. v šolah za starše, ginekoloških ambulantah, v skupinah po porodu itd.), prek družabnih omrežij itd. Razmislite, koliko udeležencev potrebujete, da bo raziskava verodostojna. Po navadi je dovolj med 10 in 15 udeležencev, v nekaterih primerih tudi manj.

- **Kako boste poskrbeli za etičnost raziskave?**

Če boste raziskovali tematiko, ki je občutljiva in posega v intimo ali dejanja udeležencev raziskave, boste potrebovali dovoljenje etične komisije. Tega morate pridobiti pred začetkom opravljanja raziskave. Zagotoviti morate tudi anonimnost in prostovoljno sodelovanje, za kar je treba pripraviti informirano soglasje.

2. Priprava prostora in opreme

- **Kje boste izvedli intervju?**

Ali je prostor miren, tih in zaupen? Ali se lahko v njem udeleženec in vi udobno namestita?

- **Kako boste beležili odgovore?**

Ali boste pisno beležili odgovore na vprašanja? Potem potrebujete beležko in pisala. Ali se boste odločili za glasovno snemanje? Potem potrebujete diktafon ali drugo napravo za snemanje zvoka (npr. mobilni telefon), ki ima dovolj prostora za shranjevanje. Pri zvočnem snemanju boste morali po intervjuju narediti transkripcijo.

- **Pridobitev soglasja udeleženca**

Pred začetkom intervjuja morate od udeleženca pridobiti pisno soglasje za izvedbo intervjuja. Vsebovati mora vse pomembne podatke – ime in priimek udeleženca s podpisom in datumom, namen raziskave in način uporabe pridobljenih podatkov, zagotovitev anonimnosti ter možnost odstopa od intervjuja ali raziskave v kateremkoli trenutku.

Izvedba intervjuja

- **Ali ste večji intervjujev? Ali imate potrebne spretnosti?**

Če intervju izvajate prvič, je priporočljivo, da izvedete nekaj testnih intervjujev, najprej s kolegi in nato s testnim udeležencem. Tako boste ugotovili, ali morate intervju strukturno spreminjati (dodati ali odvzeti vprašanja) ter na kaj morate biti kot raziskovalec pozorni med intervjujem – kako začeti in končati, kako voditi pogovor in kako se odzvati na nepričakovane informacije ali močna čustva pri intervjuvancu.

- **Koliko časa bo trajal intervju?**

Premislite, koliko časa boste potrebovali za izvedbo intervjuja. Daljši ko bo intervju, več podatkov vam bo uspelo pridobiti, več pa bo tudi dela s transkripcijo in analizo. Priporočena dolžina intervjuja je med 30 in 90 min, odvisno od tega, kako obsežna je raziskovalna tematika.

Po intervjuju

- **Kako boste transkribirali in analizirali pridobljene podatke?**

Ali za analizo potrebujete zgolj povzetke povedanega ali dobesedni prepis z vsemi vključenimi čustvenimi stanji ter interakcijo med raziskovalcem in intervjuvancem? Katero metodo analize intervjuja boste izbrali? Ali boste kodirali ročno ali s kakšnim temu namenjenim programom?

- **Kako boste shranili vsa soglasja in pridobljene podatke, ki vsebujejo osebne informacije udeležencev?**

Po zaključku intervjuvanja je treba zvočne posnetke ali zapise intervjujev, transkripte in vsa pridobljena soglasja, ki vsebujejo osebne podatke udeležencev raziskave, primerno shraniti. Po navadi se podatki shranijo v arhiv, do katerega lahko dostopajo zgolj raziskovalci.

Priloga 10: Navodila za intervju

Pomembno: Intervju izvedite na zasebni in tihi lokaciji. V prostoru naj bosta le raziskovalec in intervjuvanec, da ne se med intervjujem ne pojavljajo motnje. Intervju zvočno posnemite z diktafonom ali telefonom in po zaključku prepisite pogovor v poseben dokument, namenjen transkripciji. Intervjuvanec mora biti seznanjen z namenom izvedbe raziskave pred začetkom intervjuja. Poskrbite, da boste razložili vsebino obveščenega soglasja in pojasnili, kako boste uporabili pridobljene informacije.

Začetek in izvedba intervjuja:

Pred začetkom se z intervjuvancem pogovorite o vsebini intervjuja in o tem, kakšna vprašanja lahko pričakuje. Dobro je, da tematiko sporočite že vnaprej, tako da intervjuvanec o njej razmisli že pred začetkom intervjuja. Izvedba intervjuja naj poteka sproščeno, kot pogovor in ne kot izpraševanje. Vzemite si dovolj časa in intervjuvancu omogočite čas za premislek. Vnaprej bodite pripravljeni, da se bo intervjuvanec morda počutil nelagodno, in poskusite med pogovorom ostati sproščeni. Kljub temu ohranajte distanco, saj boste tako lažje vodili intervju, ta pa bo bolj kakovosten.

Vprašanja in potek intervjuja:

Vnaprej si pripravite okvirna vprašanja o tematskih sklopih, ki jih želite raziskovati in obravnavati v intervjuju in raziskavi. Intervjuvancu omogočite dovolj časa in svobode za odgovore in razlage. Tudi če se oddalji od izhodiščnega vprašanja, ga ne prekinjajte. Poskušajte ohraniti ravnovesje med odgovori in vodenjem intervjuja ter upoštevati smiselno strukturo, ki ste jo načrtali že pred začetkom intervjuja. V praksi to pomeni, da vprašanj ni treba postavljati strogo po vrstnem redu, ampak logično sledite in se prilagajate smeri pogovora, sicer se lahko zgodi, da skačete med tematikami, miselni tok intervjuvanca pa se prekinja. Zelo verjetno je, da bo intervjuvanec že samodejno odgovoril na kako vprašanje, ki ste ga pripravili. Zato je izjemno pomembno, da ste pozorni na vsebino odgovorov. Ponavljanje vprašanj, na katera je intervjuvanec že odgovoril, je lahko kontraproduktivno. Če med intervjujem česa ne razumete ali ne poznate, prosite intervjuvanca za dodatno podrobnejšo razlago. Ta je vedno dobrodošla in lahko vsebuje pomembne podatke. Tudi primeri iz življenja niso pomanjkljivost, saj so lahko uporabni ter dajejo intervjuju širino in zanimivost.

Na koncu se ne pozabite zahvaliti!

Transkripcija intervjuja:

Po pogovoru je treba narediti prepis intervjuja, ki vam bo vzel približno trikrat več časa kot intervju. Poznamo različne vrste prepisov, najpogostejši pa je dobesedni prepis. Pri tem poslušate pogovor na zvočnem posnetku in ga zapisujete. Ne zapisujete popolnoma pogovornega jezika; lahko dodajate manjše jezikovne popravke ter vejice in pike, ko se posamezna misel zaključi. Značilnost pogovora je, da ljudje govorijo v dolgih povedih, ponavljajo besede in uporabljajo mašila, kar naj vas ne preseneti. Prepis lahko vključuje vse to, saj je to del pogovornega jezika, ki bo uporabljen v raziskovalne namene. Po potrebi lahko uporabite oglate oklepaje za smeh, nerazumljivo govorjenje ali kadar niste popolnoma prepričani, katera beseda je bila izgovorjena, če so med več sekund trajajočimi premori uporabljena mašila. Uporabite jih tudi, kadar misel intervjuvanca nima jasnega zaključka in se zgodi preskok v pogovoru. Kadar je posamezni del povedan zelo glasno, lahko to zapišete z velikimi tiskanimi črkami, kadar pa je kaj poudarjeno, to podčrtajte.

Priloga 11: Obveščeno soglasje

Raziskava: [Naslov raziskave]

1. Vabljeni ste k sodelovanju v raziskavi [*Naslov raziskave*], ki jo v okviru [*študij, projekt*] izvaja [*ime, priimek in naziv raziskovalca*]. Raziskava poteka na Oddelku za babištvo Zdravstvene fakultete Univerze v Ljubljani pod vodstvom [*ime, priimek in naziv mentorja ali primarnega raziskovalca*]. Namen raziskave je [*kratek opis namena raziskave*].
2. Če se odločite za sodelovanje v raziskavi, je predvideno [*kratek opis nalog udeleženca*].
3. Izvedba raziskave bo trajala približno [*ocena časovnega trajanja*]. Za udeležbo v raziskavi ne boste prejeli nobenega nadomestila.
4. Udeležba v raziskavi nima posebnih tveganj [*če je treba, navedite morebitne nevšečnosti zaradi udeležbe ter načine, kako se boste sprijemali z njimi*].
5. Sodelovanje v raziskavi nima posebnih koristi z izjemo znanja in izkušenj, ki jih boste pridobili s sodelovanjem [*če je treba, navedite, katere koristi bo imel udeleženec zaradi sodelovanja v raziskavi, ter pojasnite, katerih koristi – kljub sodelovanju – ne bo imel*].
6. Vaše sodelovanje v raziskavi je v celoti prostovoljno in ga lahko kadarkoli prekinete brez posledic.
7. Storili bomo vse, da zaščitimo vašo zasebnost. Zapisi vaših izkušenj in spremljajoči demografski podatki (starost in spol) bodo shranjeni pod raziskovalno šifro. Surovi podatki bodo v skladu z načeli in vodili odprte znanosti lahko objavljeni tudi v javnih repozitorijih, pri čemer bomo poskrbeli, da podatkov nikakor ne bo mogoče povezati s posamezniki. Vaša identiteta v nobenem primeru ne bo razkrita.
8. Če imate dodatna vprašanja, se lahko obrnete na [*ime, priimek in kontaktni podatki izvajalca raziskave*].

S podpisom jamčim, da sem izjavo prebral/-a in da sem dobil/-a priložnost za postavitev vprašanj v zvezi z raziskavo. Potrjujem svojo privolitev za udeležbo v opisani raziskavi, »[naslov raziskave]«, ter dovolim uporabo rezultatov v pedagoške in znanstvenoraziskovalne namene.

Ime, priimek in podpis udeleženca

Datum

Ime, priimek in podpis skrbnika

Datum

Ime, priimek in podpis izvajalca raziskave

Datum

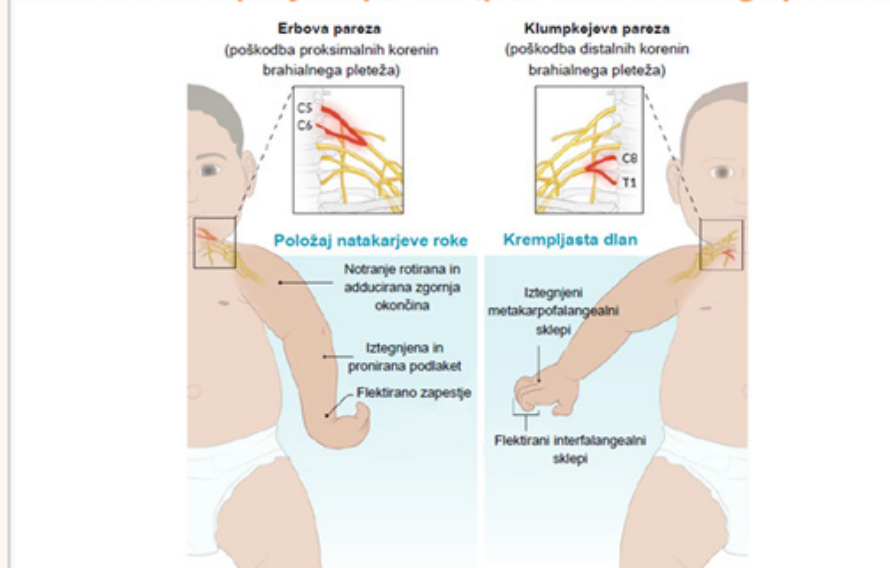
Ime, priimek in podpis vodilnega raziskovalca

Datum

Raziskavo je dne _____ odobrila Komisija za etiko Univerze v Ljubljani.

Priloga 12: Izobraževalne kartice

Erbova in Klumpkejeva pareza (pareza brahialnega pleteža)

Erbova pareza je najpogostejša vrsta paralize brahialnega pleteža, ki se kaže z izgubo mišične funkcije mišic ramenskega obroča, nadlakti in obračalke podlakti ter posledično slabšo gibljivostjo prizadete zgornje okončine. Nastane kot poškodba med porodom, ko babica pritisne na otrokovo glavo, da bi pomagala pri porajanju ramen. Pri tem se lahko živci raztegnejo ali celo strgajo. Zdravljenje je odvisno od stopnje poškodbe. V nekaterih primerih se pareza pozdravi sama v treh do štirih mesecih, običajno pa se svetuje fizioterapija že od tretjega tedna dalje. Če se stanje ne izboljša do otrokovega šestega meseca, lahko sledi operacija, pri kateri kirurško popravijo bodisi živce bodisi mišice.

Kot porodna poškodba nastane tudi **Klumpkejeva pareza**, pri kateri so poškodovane distalne korenine brahialnega pleteža. Klinična slika vključuje atrofijo roke in dlani, t. i. krempeljasto dlan in nenehen jok zaradi bolečine.

Priloga 13: Koraki kritičnega razmišljanja

SITUACIJA/PROBLEM /IZZIV:

OPIS

ANALIZA

EVALVACIJA

Priloga 14: Shema prevajanja in validacije vprašalnika

Priloga 15: Refleksija izvedbe na raziskovanju utemeljenega učenja v babištvu za študenta

Orodje za REFLEKSIJO IZVEDBE za študente

Kako ocenjujem **na raziskovanju utemeljeno učenje**?

Kaj bi lahko spremenil/a ?

Kaj vam je šlo dobro **pri učenju z raziskovanjem**?

Kaj vam je šlo slabo pri učenju z raziskovanjem?

Katere ključne stvari sem se naučil/a iz te izkušnje?

Kako bo dogodek vplival na vaše nadaljnje učenje in delo?

Ali zaznavate vrzeli v svojem znanju, spretnostih in razumevanju?

Kaj ste se novega naučil/a?

Kako ocenjujete svoj napredek na področju **učenja z raziskovanjem**?

Prijetna /učinkovita izkušnja

Neprijetna izkušnja

Kaj bi naslednjič naredil/a drugače, če sploh kaj?

1 Zapiši dve stvari, v katerih si dober in eno v kateri se boš moral še izboljšati. Odgovor utemelji.

2 Enako stori tudi za enega sošolca iz svoje skupine.

BUILDING SKILLS AS A STUDENT RESEARCHER

UNIVERSITY
OF
LJUBLJANA,
SLOVENIA

UNIVERSITY
OF
RIJEKA,
CROATIA

UNIVERSITY
OF SARAJEVO,
BOSNIA AND
HERCEGOVINA

07 May,
2024
8:00 am

OUR SPEAKERS

ZF

UNIVERZA V LJUBLJANI
Zdravstvena fakulteta